

„Ébredésre, megtérésre van szükség, arra, hogy nagyobb hittel, teljes odaadással szolgáljunk, ne a saját »hasznunkat«, »jólétünket« keressük, hanem arra figyeljünk, mit mond nekünk, hogyan vezet minket Isten szava, mit kíván tőlünk az Atya, mire hívott el bennünket az Úr.”
Interjú Széll Bulcsú nyugalmazott lelkésszel ► 5. oldal

„Hazánk 38 településéről érkeztek résztvevők – Hegyeshalomtól egészen Miskolcig –, 14 különböző megyéből és Budapestről, sőt egy felvidéki településről, a szlovákiai Ipolyságról is.”
Hurrá, nyaraltunk! ► 8–9. oldal

„Az alkalmon Sztruhár András, a táborok egyik alapítója hirdette Isten igéjét. Prédikációjában visszaemlékezett az elmúlt ötven tábori hétre, melyek közül ő maga negyvenkilencen volt jelen személyesen.”
Fél évszázada lobog a nagytábor „tüze” ► 13. oldal

Ki a hit embere? ► 2. oldal
Nyáron is evangélikus vagyok ► 3. oldal
„Kiáltás a Város ellen!” ► 10. oldal
Jó tanács – a tanácsadáshoz ► 11. oldal
Beszélgetés hatodéves teológusokkal ► 12. oldal
Kavicsokból építkezünk ► 13. oldal

Isten szeretetéről szólt a kettős ünnep

NAGY LÁSZLÓ FELVÉTELE

► Lelkészszaktatásra és gyülekezeti ház felszentelésére érkeztek Sopronba szeptember 7-én az evangélikusok a Dunántúlról, sőt német és finn testvérgyülekezetekből is. A megválasztott lelkész, Tóth Károly iktatásán a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Szemerei János igehirdetésében kiemelte, hogy a gazdag gyülekezeti örökség, mely a reformáció kezdeteitől jellemezte a soproni evangélikusokat, valamint az az örökség, amelyet az új lelkész családjából, gyülekezeteiből hozott, felelősséget kell, hogy ébresszen. Hiszen – ahogyan az igehirdetés alapigéje fogalmaz –: „Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak...” (Lk 12,48) A gyülekezet és a lelkész felelősségéről is szól tehát ez az ünnep. Mindenekelőtt azonban Isten szeretetének élő valóságáról, melyet ahogyan a múltban megtapasztalhattunk, úgy élhetünk át a jelenben és a jövőben is.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

A gyülekezet igazgató lelkésze, Gabnai Sándor esperes iktatta be hivatalába az ajkai születésű Tóth Károlyt (képiünkön), aki diákezeit a soproni líceumban töltötte, és már akkor is ezer szállal kötődött az itteni gyülekezethez. Lelkészként – a Veszprémi Egyházmege több gyüleke-

zete után – Takácsi volt a szolgálati helye. Innen hívták meg lelkészüknek a soproni evangélikusok. Az új lelkész – magyarul és németül is elhangzott – igehirdetésében Istennek arról a hatalmas ajándékról beszélt, melyet egyetlen szóval életnek nevezhetünk. Igehirdetését e szavakkal fejezte be: „Milyen ajándékot ünnepelünk ma? Elsősorban nem az új lelkészt és az új gyülekezeti házat, hanem azt, amit ezek szolgálnak: Isten igéjét. Mert életet adó tartalma egyedül csak annak van.”

Az úrvacsorai közösségben együtt élhette át a gyülekezet Krisztus megtartó szeretetét.

A közgyűlés után Szemerei János, az egyházkerület püspöke szentelte fel az új gyülekezeti házat. A volt evangélikus elemi iskola épületének újbóli birtokbavételével ismét teljessé vált tehát a kis evangélikus sziget, az Insula Lutherana Sopron belvárosában.

► Folytatás a 3. oldalon

Mandabokorban harangoztak

► Harangszentelési ünnepet és családi napot tartottak múlt szombaton Mandabokorban. A Nyíregyháza tartozó bokortanyában az utóbbi években meglevő evőre gyarapodó evangélikus gyülekezet éllete: 2012-ben helyezték el a többfunkciós közösségi ház alapkövét, melyet 2013 tavaszán már fel is avathattak. Most kovácsoltvas kerítéssel és haranglábbal gazdagodtak, melyért bensőséges hangulatú ünnepségen adtak hálát az Úrnak.

Az Alsóbaduri út szélső portáján a Luther-rózsával ékesített, U alakú épület akkor is templom, ha nem így mondják... Mandán kívül Kordovánbokor, Vadastanya, Lócibokor lelki központja épült fel itt, de Szélsőbo-

korból és Újtelekbokorból is ide jön istentiszteletre, akinek ez esik közelebb. A Nyíregyháza környéki tanyabokrok erős gyülekezetében mintegy ötszáz evangélikust tartanak számon.

► Folytatás a 3. oldalon

PELLES FERENC FELVÉTELE

Éljen a naspolya!

■ PETRŐCZI ÉVA

Még messze vagyunk a késő ősztől, amikor a naspolya – amelyet barna „bőre” miatt egy ifjúkori versemben „denevérgyümölcsnek” neveztem – megéri, és a piacokra kerül. A neki adott becenévvel már akkor, jó harminc esztendeje sem azt akartam kifejezni, hogy a naspolya csúnya – mert egyáltalán nem az.

Részemről ez a hálátlanságok hálátlansága is lett volna, hiszen gyakran lázadó zsigereimet egyik látványos, szép festményre kívánczó társam sem tudja úgy megnyugtatni, meggyógyítani, mint ez a valóban nem pompás külsejű termés. Amely a műalkotásokon, gyerekkönyvekben, porcelánokon, textíliákon stb. felbukkanó eperhez képest – legalábbis látszólag – minden, csak nem szép. De emlékezzünk csak Mózes első könyvére, a teremtéstörténet egyik kulcsmondatára: „És látá Isten, hogy minden, amit teremtett vala, ímé igen jó.” (1Móz 1,31; Károli-ford.)

A Szentírás első könyve aligha véletlenül hangsúlyozza minden teremtett dolgok jóságát, ezzel korántsem zárva ki a föld minden teremtményét a szépség fogalmából sem. Rokonítható ez a gondolatmenet John Keats Óda egy görög vázához című versével: „A Szép: igaz, s az Igaz: szép!” Huszonegyedik századi körülményekre alkalmazva Keats szavait: egy ráncok pókhálója mögött kimosolygó anyóka, aki minden porcikájában igaz, bizony mondom, százszor szebb lehet, mint egy arcjátékától megfosztott, agyonbotozott „tündér”.

Ideje elárulnom, miért is jutott eszembe ez a naspolyásdi most, az ősz elején, jóval egyik kedvenc gyümölcsöm idénye előtt. Mert manapság – képes beszédben fogalmazva – sokan bizony többre becsülik a csillogó, hatalmas szemű, de megrághatatlanul gumyszerű óriás epreket. Továbbmegyek: az eper-embereket is sokkal többre tartják a naspolya-embereknél. Gondoljunk csak a mindenféle kül- és belföldi tévés tehetségkutató versenyek zsűritagjaira (tiszteltet a kivételeknek!), akik nyilvánosan és terjengősen olvadoznak, ha egy-egy jól teljesítő versenyző (legyen akár nő, akár férfi) ráadásként az átlagosnál jobb külsejű. Olyannyira, hogy a tehetséggel is megáldott szépségek valódi talentumait a sok „ah” és „oh” áradozással szereztesen el is feledtetik a nézőkkel.

Amikor pedig egy anti-Barbi vagy egy anti-Ken, azaz egy kevésbé játékgiárian tökéletes lány és fiú kerül a szemük elé – lehet szegény feje bármilyen világrengető tehetség –, egy-egy szurkapiszkalódó, lesajnáló megjegyzéssel azért jelzik: tud a csaj, tud az ipse, de a kinézése... Ezzel aztán meggyűlik majd a stylistok baja.

Ezer szerencse, hogy a földi arcmásunkat, alakunkat megteremtő Legfőbb Stylist nem ilyen olcsó szempontok szerint ítél meg bennünket. Neki a naspolyák és az eprek egyaránt kedvesek. Ha ezt elrendezük magunkban, már nem is bosszankodunk az ilyen-olyan „döntőbírák” talmi hozsannázgatásain. És ragaszkodjunk csak továbbra is a „látá, hogy jó” igazságához.

HIRDETÉS

Szeptember 19–21., Balatonföldvár Meghívó protestáns médiaműhelyre

Téma: A recenzió recepciója, avagy a kulturális újságírás korunk mediájában

Idén is aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső, szakmai kérdéseiről érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 19–21. között tartandó médiaműhely elsősorban a műkritika, a recenzió műfaját kívánja vizsgálat tárgyává tenni, különös tekintettel annak értékteremtő esélyeire. A balatonföldvári konferencia vendégeire – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk.

Akik már elfogadták meghívásunkat: Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke • Tóth-Holló Tamás, az MTI főszerkesztője • Pető Tibor, a Magyar Nemzet munkatársa • Antall István, a Magyar Rádió szerkesztője • Devich Márton, az MTI Kulturális Szerkesztőségének kiemelt szerkesztője • Osztoivits Ágnes, a Helikon Könyvkiadó irodalmi vezetője • Petrőczy Éva, a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott docense • Alexa Károly irodalomtörténész • Oszváth Sándor művelődéstörténész

A részletes program a Prúsz honlapján olvasható.

A protestáns médiaműhely helyszíne: Bethesda Baptista Üdülő és Konferenciához, Balatonföldvár, Spúr István u. 21.

Időpontja: 2014. szeptember 19–21.

Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 9500 Ft, Prúsztagoknak: 7500 Ft.

Jelentkezni (a férőhelyek függvényében) szeptember 15-ig a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked ezért a teremtett világért és azért, hogy mi benne élhetünk és dolgozhattunk. Köszönjük, hogy mindannyiunkra feladatot bízál, és hitünk gyümölcséiként jó cselekedetekre hívtál el bennünket. Áldunk és magasztalunk azért is, hogy munkánk gyümölcse nem csupán téged dicsér, hanem embertársainknak is testvérkezet nyújthattunk vele. Hálás szívvel köszönjük meg neked, hogy megnyitottad a lehetőségeket az adakozásra távol élő keresztyéneknek, de akár a környezetünkben élő embereknek is. Tied a dicséret, hogy Jézus Krisztuson keresztül megmutattad önfeláldozó szeretetedet, és arra buzdítasz a mai napig bennünket, hogy hittel kövessük a krisztusi példát.

Bűnbocsátó Urunk! Töredelmes szívvel valljuk, hogy sokszor borított a el mindennapjainkat az időhiány aggodalma a percnyi öröme megélése helyett; többször lepett el bennünket az aggodalom, a sértettség és a félelem helyett, hogy nyugalom, békességet és bátorságot kértünk volna tőled. Bocsásd meg mindazt, amit hiábavaló cselekedetként tettünk ezekben a napokban. Krisztusért kérünk, ne nézd mulasztásainkat, se megfogyatkozott hitünket, hanem fogadj ma újra kegyelmedbe bennünket, hogy teljes lehessen a megfogyatkozott szeretet.

Mindenható Istenünk! Kérünk, légy velünk továbbra is minden napon, és a hitben való meggyökerezéshez adj erőt, kitartást. Könyörgünk azokért, akik lelki mélységben szenvednek, és mindennapjaik reménytelenségben telnek. Tégy minket eszközeiddé, Urunk, hogy hozzájuk hajolva lehessünk a te követeid. Imádkozunk a betegekért, a testi szükségét szenvedőkért, a világban élő keresztyénekért és minden szeretetre éhes emberért. Légy velük, és add a te békédet mindannyiunknak. Kérünk, ments meg minket a tanácstalanság, a tehetetlenség idején is. Jöjj közénk menny felé terelő szeretetteddel, megnyugtató békességeddel, felfrissítő Lelkeddel és újabb lehetőségekkel. Szentháromság egy igaz Isten! Mentsd meg és tartsd meg ma is népedet! Ámen.

HIRDETÉS

Válóláló – ahol az elváltak gyógyulhatnak

„Emberről és családot építünk”

Október 3-ától minden pénteken 19 órától új helyen, az I. kerület, Szilágyi Dezső tér 2. sz. alatt indul a Válóláló.

Kiket hívunk? – Elváltak • megbillent házasságban élőket.

Mit adunk? – 22 hetes, kiscsoportos képzést bibliai alapokon • közösséget • éleztelmelet-váltást a puszta gyógyulás helyett • közös programokat.

Konkrét kérdések, amelyekre választ kapsz: – Hogyan rendezhetem a múltamat? • Hogyan szabadulhatok meg a depressziótól? • Hogyan tudok megbocsátani? • Hogyan javulhat az énképem? • Hogyan éljek újra egyedülálló életet? • Lehet-e új kapcsolat? • Mit tehetek, hogy a válás ne forduljon még egyszer elő az életemben?

Mit kérünk? – Rendszeres, aktív részvételt • pontos érkezést • havi 2000 forintot, de ha egyben fizeted a teljes tanfolyamot, akkor kedvezményesen 8000 forintot.

Jelentkezni lehet Paksy Sándor válóláló-koordinátornál: paksy-sandor@gmail.com; 20/886-3321; valohalo.hu

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP – JAK 2,14–17(18–24)

Ki a hit embere?

A VASÁRNAP IGÉJE

Nekünk, evangélikusoknak okoz némi neurózist Jakab levele. Folyton kényszerít érzünk, hogy összevessük a tartalmát Pál gondolataival. Valóban igaz, hogy Jakab felemeli a hangját Pál gondolkodásával szemben. Olyan, mint ha Pál mindent elsőprőn beszélne a hitről és arról, hogy semmi más nem érdekli a világon, mint hogy az ember csakis a hite által találkozhat Istennel; mire Jakab felállna, és azt mondaná: de ez az egész csak a fejekben, a szívekben, az érzésekben zajlik, és nem ér semmit, hiszen a szegények, a betegek, a jóságra vágyók a cselekedeteinkre várnak. Mondhatjuk azt a legmagasabb szószékről és a legnagyobb hangerősítővel, hogy higgyünk, ha közben hideg szívvel figyeljük mások szenvedését, és nem segítünk, pedig tehetnénk. Igénk ezért ma azt kérdezi: ki igazán a hit embere?

Két pap álljon előttünk ma! Mind a kettő Albert Camus írói fantáziájából kerül elő, két különböző regényéből. Nem oldják meg teljesen a „hit és cselekedetek” vagy inkább a „hit és teljesítmények” problémát, de talán valamit segítenek.

Az első pap Paneloux atya. A történet egy kicsit elvont városban zajlik. A városban pestis dúl. Ebben a járványban mindenki megmutatja saját ószinte valóját. Vannak olyanok, akik hősiessé küzdenek a betegség ellen, áldozatos munkával segítenek. Vannak olyanok, akik szeretnének menekülni a helyzetből, és vannak olyanok, akik hasznukat keresik mások nyomorúságán. Elszigetelődik a bent rekedtek és a kívül levők sorsa. A pestis végérvényesen elválasztja őket egymástól.

A város fontos személyisége a pap, Paneloux atya. Amikor felmegy a szószékre, már sokan meghaltak a betegségben, az olvasó is tele van szánakozással. A pap viszont arról beszél, hogy a járvány Isten büntetése. Hosszan szónokol arról, hogy mik azok a vétkek, melyeket Isten ilyenformán torol meg. Elmondja, hogy a járvány valójában Isten kegyelme, hogy ilyen módon mentse meg az embereket az örök kárhózzától. Látzólag azt teszi, amit egy teológusnak tennie kell, az eseményeket megpróbálja Isten összefüggésében elemezni és értelmezni. Ugyanakkor ez a teológia nem Istenről szól, hanem saját magáról, a saját ítéletéről, a világról alkotott nézetéről, önnön értékéről. Emiatt teljesen embertelen.

Paneloux atya a hit embere? Reméljük, hogy nem gondol senki így a hitre. De nem is igazán Isten embere, hiszen számára a szenvedés leginkább saját ítéletének vagy az egyház ítéletének kimondására alkalmas pillanat. Ha Jakab ezt az embert látja, mint a hit emberét, akkor – bár idézett történetünk más helyzetet hozna elő – mi is vele együtt mondjuk: „...mit használ, ha valaki azt mondja, hogy van hite, de cselekedetei nincsenek? Vajon üdvözítheti-e őt az ilyen hit? Ha egy férfi- vagy nőtestvérünknek nincs ruhája, és nincs meg a mindennapi kenyerre, valaki pedig ezt mondja nekik közületek: »Menjete el békességgel, melegedje-

tek meg, és lakjatok jól«, de nem adjátok meg nekik, amire a testnek szüksége van, mit használ az? Ugyan-így a hit is, ha cselekedetei nincsenek, halott önmagában.”

A másik pap Camus másik regényéből, a *Közönyből* való. Ez a regény egy nagyon furcsa emberről szól, aki érzéketlenül él a világban. Meghal az anyja, de ő nem képes igazán gyászolni; dolgozik, de nem nagyon érdekli a munka; együtt van egy lánnyal, de nem szereti. Ő maga mondja el a történetét a regényben, és olvasás közben kezdünk némileg viszolyogni ettől a sekélyes érzelmevilágtól, de megértjük azt is, hogy ez az ő élete. A Camus-féle egzisztencializmusnak pedig éppen az a lényege, hogy hadd rontsa el mindenki úgy az életét, ahogy akarja.

Aztán emberünk egy szerencsétlen fordulat következtében megöl egy embert, egy arabot. Van ugyan némi torzalkodás köztük, de valójában semmi oka nincs a gyilkosságának. Nem a legnagyobb vita közepette történik, ellenkezőleg, inkább éppen nyugvóponton jutnak az események.

Per indul ellene, de őt a per sem igazán érdekli; mintha egy olyan bírósági tárgyalást figyelne, amelyben nem is ő lenne a vádlott. Végül halálra ítélik, de ez sem vált ki belőle különösebb érzéseket. Nem lát túl nagy különbséget aközött, hogy valaki örege vagy harmincévesen hal meg.

A siralomházba be akar menni hozzá egy pap, de ő mindig visszautasítja. Aztán – talán unalmában – egyszer nem mond ellent, és a pap bemehet a cellájába.

Különös kéréseim – Legyen meg a te akaratod?

► Találunk-e ma olyan gyermeket, aki azt mondja szüleinek: apu, anyu, az legyen, amit te akarsz? Szülőknél is sok esetben azt látjuk, hogy lemondva a saját akaratukról, inkább gyermekeiknek kedveznek, mert mindent meg kell nekik adni. Az lett a fontos szempont, hogy mit akar a gyermek, s ez akkor is megvalósul, ha hosszú távon éppen az ő kárára van. Volt azonban egy fiú, aki az első pillanattól az utolsóig, még a legnehezebb pillanatokban is tudott így beszélgetni Atyájával: „legyen meg a te akaratod”. A Fiú, aki tudta, hogy az Atya akaratára neki jó.

A különös kérések sorában a következő egy olyan mondat, amely hosszabb, sőt rendszeres meditálást, újragondolást igényel. Pedig nem csupán ismert, de sokszor elhangzó mondat: Jézus tanította, mi több, maga is mondta, használta: „legyen meg a te akaratod”.

Bármennyire ismert, bármilyen sokat mondják is, valójában az ellenkezője ismétlődik és közismert ebben a világban. Miért állítom ezt? Puszta azért, mert ezt a gyönyörű mondatot nem tartják működőképesnek. Az ellenkezőjét igen: legyen meg az én akaratom. Tudatosan hatalomra törő, domináns szerepeket követelő, önző énünk és tudat alatti vágyaink ezt súgják, s talán ki sem mondjuk, de erre törekszünk. Az valószínűleg meg, amit mi szeretnénk, az legyen valóság, amit én akarok.

Akaratos emberek vagyunk. Még a legszelidebbek is. S ha nem valósul meg az, amit akarunk, kiborulunk, toporzékolunk, mint egy hisztis kisgyerek, vagy magunkba fordulva búskomorra leszünk. Akarnok énünk Ádám bűne óta újra meg újra nehéz helyzetbe hoz minket.

Igen, mert ott, a bűneset pillanataiban az alapvető bizalom veszett el. Az a bizalom, mely kérdés nélkül tudja, hogy Isten a javunkat akarja. „Mit Isten tesz, mind jó nekem” – énekeljük (EÉ 348), vagy a másik kedves énekünkben így: „Mit Isten akar énvelem, az lesz a legjobb nekem” (EÉ 332).

Jézus azért jött, hogy a feje tetejére állt világot talpra állítsa. Hogy az a felfordult rendszer, ahol az ember akaratát akarjuk érvényesíteni, az Istenét pedig nem, ismét helyére kerüljön.

Luther imádsága a *Miatyánk* kéréséhez kötődik: „Mindenható, jóságos Atyánk! Mi azt akarnánk, hogy a mi akaratunkhoz igazodjék minden, és hogy elkerüljük a keresztet, de tedd meg rajtunk, Úristen, a te akaratodat, és adj nekünk engedelmisséget és türelmet. Ámen.” (EÉ 719. oldal)

Érdemes lenne hosszabban elmélkedni arról is, hogyan viszonyul egymáshoz két ember akarat, lehet-e – s ha igen, milyen módon – összehangolni a kettőt. Milyen szabályok működnek az életben, melyek meghatározzák, kinek az akarat érvénye-

sül, ki a dominánsabb, ma így mondják: ki a jobb érdekérvényesítő. A keresztyénségnek ezen a területen is van mondanivalója, hiszen az alázat, a testvér- és ellenségszeretet, az örök élet távlatában való gondolkodás döntően meghatározza a hívő ember gondolkodását, viselkedését, magatartását. Látjuk, tapasztaljuk, mit akarnak emberek körülöttünk, s nem könnyű Jézus tanítványának maradni, amikor döntünk: a magunk útját járjuk, vagy elfogadjuk, amit a másik akar.

Itt azonban az alapvető kérdés ez: hogyan simulhat össze az ember akarat és az Isten akarat? Hogyan tudom őszintén, becsületesen, tudatosan, sőt jókedvűen, nyugodt bizalommal kimondani: „legyen meg a te akaratod”? És hogyan lehetséges az, hogy az ember elindul azon az úton, amikor szintén tudatosan és hittel figyel Isten szándékaira?

A világot s benne az én életemet is alkotó Isten egyértelműen kinyilvánította akaratát. Mikeás próféta könyvében olvassuk a sommás mondatot: „Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.” (Mik 6,8) Pál megfogalmazása is fontos, ahogy Timóteusnak írta Isten: „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2,4) a Szentírás szavában, az ígértetésben, az ige által átjárt lelkiismeretben és az ige fényében értelmezett eseményekben.

A sokszor emlegetett tudatosság azt jelenti: életem minden helyzeté-

A pap nem mond neki különleges dolgokat, olyanokat mond, mint a papok általában. Egyszer azonban így szól:

– Én veled vagyok, nem velük. Ez az a pont, amikor ez a közönyös fiatalember végképp bedühödik. Ez az első valódi érzése. Az váltotta ki, hogy valaki vele van, hogy Isten számon tartja. Zavarja a számalom, mégis első alkalommal vesz részt az életben. Ráveti magát a papra, és csodás dolgokat üvölt az élet értelmességéről és értelmetlenségéről. Az örök berohannak, hogy leszedjék a papról, de az lecsillapítja őket, és könnyes szemmel néz erre a szegény halálraírtlre.

Vajon ez a pap a hit embere-e? Azt hiszem, igen. Nem a szavai miatt, amelyeket talán Jakab is túlságosan üresnek tartana, hanem a könnyei miatt. Nem igazán jó teológus, nem tudja megadni a jó válaszokat, de tud együtt érző lenni, tud szánakozni úgy, ahogy ezt Isten is teszi.

Az embert ugyanis a számalom teszi a hit emberévé. Az a számalom, amelyet Isten érzett az emberek iránt.

Nekünk, evangélikusoknak okoz némi neurózist Jakab levele. Talán azért, mert nem értjük azt a vágyát, hogy szeretne könnyeket látni a szemünkben. De vajon ki lehet-e ejteni Krisztus nevét, lehet-e beszélni arról a szeretetről, amely benne fogalmazódott meg, könnyek nélkül? Jaj nekünk, ha meg tudjuk ezt tenni.

Magam előtt látom Pált és Jakabot egy mennyei borkimérésben, ahogy Jézussal egy asztalnál ülnek, poharaznak, és távolról sem értik, hogy lehet ellentétet keresni mondanivalójukban. A szívünkben megcsendülő evangélium ugyanis egyidejűleg tesz minket meghatott hívökké és tevékeny emberséges emberekké.

■ KOCZOR TAMÁS

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

ben felteszem a kérdést: ez az Isten akarat, összecseng ez Isten szándékával? Nem azért állandó kérdés ez, mert kénytelenek vagyunk szolgálai lelkülettel alárendelni magunkat a nagyobbak, a hatalmasabbak, hanem azért, mert tudjuk (tudhatjuk), hogy akkor kerül helyére minden, akkor lesz helyén a mi életünk is, ha benne megvalósul Isten áldott, javunkat szolgáló akarat. Ezért bár a mindennapok embere és a világ szemében bolondság a *Miatyánk* kérése Isten akaratának megvalósulásáról, számunkra reményt keltő, a boldogulást, a kiteljesedést ígérő mondat: „legyen meg a te akaratod.” A világ számára magam ellen, hitem szerint magamért is imádkozom így.

Ezért is különösen kedves számomra *Dag Hammarskjöld* egykori ENSZ-főtitkár híres könyörgése, amely énekeskönyvünk imádságos részének kiemelkedő gyöngyszeme: „Szenteltessék meg a te neved – / ne az enyém! / Jöjjön el a te országod – / ne az enyém! / Legyen meg a te akaratod – / ne az enyém! / Adj nekünk békességet veled, / békét az emberekkkel, / békességet önmagunkkal, / és szabadíts meg minden félelemtől!” (EÉ 753. oldal)

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Isten szeretetéről szólt a kettős ünnep Sopronban

► Folytatás az 1. oldalról

A dunántúli evangélikusság legnagyobb gyülekezeti központjának múltjáról és jelenéről *Gimesi Szabolcs* egyházmegyei felügyelő, az épület visszavételében és felújításában is kulcsszerepet játszó soproni presbitert az impozáns épület leendő lelkesi hivatalának egyik szobájában kérdeztük.

– Felügyelő úrnak kezdetektől fogva szíviügye ez az épület, hiszen családi szálak is kötik a volt iskolához...

– Nagypám bátyja az elemi iskola igazgatója volt. Így kötődöm családiról is az épülethez.

Gimesi Szabolcs a templomban...

Szinte napra pontosan százharminc évvel ezelőtt vette birtokba a gyülekezet elemi iskolája új otthonát. A bejáratnál, a lépcsőházban két tábla fogad. Az egyik az iskola indulásáról szól, arról, hogy 1884. május 5-én avatták fel az épületet, a másik *I. Ferenc József* magyar király látogatásáról tudósít, mely hat nappal az iskola megnyitása után történt. Az a gyanúnk, hogy az iskola felavatása éppen azért volt erre a napra időzítve, mert a városban már folytak a királyi látogatás előkészületei. Mivel Sopron életében jelentős esemény volt az új evangélikus elemi iskola reprezentatív épületének átadása, ezért azt még ünnepélyesebbé kívánták tenni a király látogatásával.

– Meddig működött itt az elemi iskola, és mi lett azután az épület sorsa?

– Az evangélikus iskolát 1951-ben államosították. 1967-ig állami általános iskolaként működött, majd a bíróság és az egészségügyi irodái költöztek az épületbe. A gyülekezet presbitériuma 1999-ben döntött úgy, hogy visszaigényli volt iskolája épületét, majd e döntését 2008-ban megerősítette. A kormány gondoskodott a bíróság új helyre költöztetéséről, így az épület 2012-ben újra a soproni evangélikusok tulajdonába kerülhetett. Ettől kezdve folyt a felújítási munkák.

– Elkészült tehát az az épület, amely a régió egyik legfontosabb evangélikus központja lehet.

– Nemcsak az evangélikus régióknak, de magának Sopron városának is. Szeretnénk nyitott tenni a gyülekezeti házat mindenki számára. Ezt szolgálja például a *Gabnai Sándor* esperes úr terveiben megfogalmazott, vasárnap délutánonként megrendezendő, *Egy délután az evangélikusokkal* című rendezvény, amely a kulturális tartalom mellett a lelki értékek

...és Gabnai Sándor esperessel a „házszentelőn”

közvetítését is szolgálja majd. Elsősorban természetesen egyházi funkciója lesz az épületnek, hiszen gyönyörűen megtervezett gyülekezeti termünkben tartjuk – egyebek mellett – a gyermek-istentiszteleteket, melyekre már most is félszázánál többen járnak. Itt kapnak helyet a lelkesi irodák, tárgytár, a levéltár és a múzeum is.

– Mikorra lakják majd be ezt a kétszintes, több mint ezer négyzetméteres, impozáns épületet?

– A lelkesi hivatalok két héten belül meg tudják kezdeni a költözést, a gyűjteményeknek több idő kell. A telet szeretnénk erre szánni.

■ NAGY LÁSZLÓ

Mandabokorban harangoztak

► Folytatás az 1. oldalról

Mostantól a zengő érc hangja figyelmeztethet az ima idejére Mandabokorban – mondta *Bozorády András* espereshegyettes a harangláb árnycámban a harang felszentelése alkalmából. „...aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözüi!” – hirdette az igét (Róm 10,13) az espereshegyettes. A szertartáson *Kovács László Attila* nyíregyházi igazgató lelkész és *Zsarnai Krisztián* esperes, a mandaiak lelkipásztora szolgált.

„Minden, ami van, Istentől van” – hangsúlyozta az esperes, miközben *Nóra* asszonnyal együtt köszönetet mondott mindazoknak, akik közreműködtek az „otthonos lelki hajlék” megteremtésében, mely különösen jól vizsgázott a családi nap helyszínéül. „Szerepetből és Isten iránti hálából tették a dolgukat mindazok, akik a harangnál és a kerítésnél munkálkodtak. Egyszer talán érdemes lenne kiszámolni, mennyi pénzbe került volna, ha nem így lett volna!

A mandai részönkormányzat segítségét is meg kell köszönni, illetve azt is, hogy megszámlálhatatlan kéz számlálhatatlan munkaórája van benne” – dicsérte gyülekezetét *Zsarnai Krisztián*, külön is kiemelve *Morauszki György*, valamint *Oláh István* munkáját, aki az ötvenhét méteres kovácsoltvas kerítést építette. (Szegecselve és nem hegesztve, mint azt a hozzáértők hangsúlyozták.)

Az „Isten szeretet” felirat alatt a nagyteremben most pingpongasztalok uralták a teret. A helyiség másik részében kifestők, kézművesmunkák sorakoztak az asztalokon. Kint mézből, kecskesajtból tartottak kóstolót a helyi termelők, de megszervezték az egészségügyi állapot-felmérést is. A gyerekeknek volt arcfestés, sportolási lehetőség, és a Kutya-fája Köz-

zett: egy felajánlás révén hatszáz gombócot mértek ki a jeges finomságból. Csak miután a fagyalt elfogyott, kerültek terítékre a tájlelő sümények.

A szeptember 6. óta Mandabokorban megszólaló harangot 1936-ban az olcsvai gyülekezet öntette. Miután azonban Olcsván az utolsó evangélikus is eltemették, és az ottani templomot a legnagyobb igyekezettel

Kovács László Attila mögött Bozorády András és Zsarnai Krisztián

hasznú Egyesület három terapiás kutyusa szelídítette azokat, akik a trambulínon vagy a felfújható ugrólóvárban már elfáradtak. A sportpályán kosár- és röplabdát kergettek a fiatalok.

Közben csodás illatokat lebegtetett a szél: az épület előtt a kavarróüstben rotyogó szilvalekvár, az épület mögött pedig a szeretetvendégségre szánt bagulyás és birkapörkölt csábította a vendégeket. Az ebéd után nagy fagyalozás következ-

sem sikerült megtartani, a harangot a nyíregyházi anyaggyűlekezet helyezte biztonságba. Igen jó állapotban maradt a mandaiakra, akiket még mindig visz az a lendület, amellyel 2010-ben nekiveselkedtek imaházuk megépítésének. Európai uniós támogatásra is pályázni tudtak, hogy a kor igényeinek és lehetőségeinek megfelelő, többfunkciós közösségi ház elkészülhessen.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Nyáron is evangélikus vagyok

Orvos barátnóm, aki két kis nórádi falu lakóit gyógyítja, egyszer azt mondta nekem: „Tudod, én nyáron is orvos vagyok. Akkor is szükség van rám. Betegség, panasz mindig van. Mondd, te nyáron is evangélikus vagy?” – kérdezte váratlanul.

Hát persze! Milyen buta kérdés, gondoltam. Vagy mégsem? Bizony előfordul, hogy nyáron szabadságra megy, pihen a hitünk... Gyakran előfordul. De nálam soha. Vajon miért? A szüleim miatt? Talán. Biztosan. Nem is tudom... De, tudom.

Apukám biztosan nem tehet a dologról. Ő katolikus volt.

Nem, ez számárság, tehet róla, mert mindig, minden pillanatban katolikus volt. Nyáron is. Mindig. Mert ő akkor is dolgozott – katolikus lélekkel. Mit jelent ez? Azt, hogy becsületesen, pontosan, megbízhatóan, a legnagyobb szakmai tudással és szeretettel.

Nyáron jöttek hozzá a legtöbben, hogy javítson meg valami télen nélkülözhetetlen, fontos holmit. Ha

van rá ideje... Igen, volt rá ideje, mert ő katolikus lélekkel dolgozott. Hitt ebben. Nem magyarázta meg, de így hitte. Ha kérdezték erről, azt mondta: „Ehhez csak nekem van közöm – meg talán még valakinek.”

Erős, dolgos kezeivel – régen úgy mondták, aranykezü mester, ennek ma már semmi értelme – minden tárgyba, eszközbe életet varázsolt. Templomba ritkán járt. Bibliát mindennap olvasott. Gyakran elaludt közben, de hirtelen felébredt, körülnézett, hogy valaki észrevette-e, és folytatta az olvasást.

„Mivel tartozom, Karcsi bácsi?” – kérdezték a többnyire evangélikus asszonyok.

„Nem vagyok én magának Karcsi bácsi” – dörent rá a kérdezőre, és halkán, inkább csak magának mondott valami bibliai sort.

„Tessék?”

„Maga ezt úgysem érti. Na, próbálja ki! Működik?”

„Csodálatosan, köszönöm. Mivel tartozom, Karcsi bácsi?”

„Mondtam már, nekem semmivel, a többi beszélje meg a feleségemmel!” Szóval, ez az apai örökség!

Anyu más volt. Ő is mindig dolgozott, és a templomba is rendszeresen eljárt.

„Már az úrvacsora miatt is menni kell. Meg a temetőbe. Ha nyaralni megyek, ki tesz a sírokra virágot? Nem tudok én nyaralni, fiam. Hogy néz ki akkor az a sír nyuszkán?... Apád ugyan mondja, hogy megyek imádni »Marcikát«, de hát tudod, milyen, beszél mindig összevissza. A katolikusok ilyenek. Pedig az anyja református volt. A munkáért meg semmit sem fogad el. Hát milyen ember az ilyen? – törölgette a könnyeit. – Krisztus Urunk koporsóját sem őrizték ingyen. Én is az üzletben vásárolok. Ő meg csak handrikál a sok evangélikus asszonnyal, és ha megdicsérik a munkáját, kihúzza magát, örül, és meg van elégedve. Nehéz ember.”

Egyszer apu pénzt fogadott el. Hozta haza nagy dühösen, markában

szinte elveszett az apró. Indulatosan belépett a konyhába, levágta amúgy tenyerestül a konyhaasztalra. Csak úgy szállt a liszt mindenfelé.

„Itt van, örülhetsz!”

„Mit csináltál, Karcsi, mi történt?”

„Mit? Megjavítottam annak az evangélikus barátnódnak a kerti csapot. Utána kértem, hogy próbálja ki. Persze először rozsdás víz jött belőle. Gyorsan elzárta, és azt mondta, előbb jobb volt. Kinyitottam neki újra a csapot, hogy folyjon el a piszkos víz, mindjárt jó lett. Erre a zsebembe tette ezt a pénzt, csak úgy magától. Hát ilyenek vagytok ti!” – mondta, ami persze azt jelentette, hogy ti, evangélikusok.

„És te elfogadta attól a szegény özvegyasszonytól?”

„Nem, de ideadta.”

„Vidd vissza azonnal!” – mondta anyu. Gyorsan a kötevényébe tett néhány friss buktát, és vitte vissza a pénzt.

„Evangélikusok, összetartanak” – dühöngte apu.

ÉGTÁJOLÓ

Ilyenek voltak. Minden évszakban. Ezért lettem én folyamatosan, nyáron is evangélikus. Lehettem volna talán katolikus is, de nem lettem, mert anyu nagy akaratú asszony volt, és mert Krisztus Urunk koporsóját sem... Bár ki tudja?

Lengyel Anna
egyházkerületi felügyelő
Déli Egyházkerület

Bokodon is „bizonyított” az ökumenikus hálaadás

► Az *Egy hajóban evezünk* címmel hirdetett ökumenikus napra immár negyedik alkalommal gyűltek össze keresztények a környező településekről a Komárom-Esztergom megyei Bokodon, hogy hálát adjanak Istennek, hogy épüljenek egymás hite által. Múlt szombaton mintegy százhusz érdeklődő hallgathatta meg – mások mellett – a hírhedt egykori bűnöző, a börtönben megtért Száva Lajos biznyságtételét, akinek szavai a fogvatartottak között végzett missziói szolgálat jelentőségét is híven érzékeltették.

Mívesen készített igés kártyákkal fogadták a bokodi művelődési ház rendezvényterében a negyedik *Egy hajóban evezünk* elnevezésű ökumenikus keresztény összejövetelre érkezőket.

Fél tízkor a *Hét határ* zenekar tagjaiból alakult kisegítő indította a jó hangulatú találkozót ifjúsá-

gi énekekkel. Ismert keresztyén dalokat adtak elő, és a nézők közül is többen velük együtt énekeltek.

Pontban tízkor *Ambrózy Tamás* római katolikus plébános tett biznyságot Krisztusba vetett hitéről. Elmondta, hogyan ismerte fel Krisztusban Megváltóját, s miért döntött a papi hivatás mellett. (Ambrózy Tamás augusztus 1-jével került a bokodi plébánia élére.)

Kósa Gergely bokodi evangélikus lelképásztor bevezetője után *Isten, a szabadító* című előadásában e sorok írója beszélt a Biblia alapján arról, hogy miből, miért kell szabadulnunk.

Az előadások közötti szünetekben építő beszélgetések folytak, s kiderült, hogy – Száva Lajoson kívül – egy másik börtönben megtért testvér is jelen van az ökumenikus hálaadó napon.

A találkozót a *Hét határ* együttes hét dalával ért véget, ám utána még örömmel beszélgettek a résztvevők a maguk készítette sütemények, pogácsák elfogyasztása közben.

■ T. F.

A szerző (balra) Száva Lajossal

Isten, a szabadító című előadásomban közel egy órán át beszéltem a Biblia alapján arról, hogy miből, miért kell szabadulnunk. Jó volt megtapasztalni, hogy a résztvevők milyen érdeklődéssel hallgatják – az idő rövidsége miatt kicsit sűrűre formált – mondanivalómat. Beszéltem a teremtésről, Isten tervéről, a bűnről, a Jézusban mutatott kiútról és a megtérés-újraéledés témaköréről is.

Mivel Isten elhívására – a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió Alapítvány jogi keretei között – húsz éve munkálkodom a börtönmisszióban, kézenfekvő volt innen hoznom példákat előadásomhoz. Két lábon járó élő példát is hoztam, mert Száva Lajos személyes élete alapján saját szavaival tett biznyságot az elhangzottakról. Ő a kilencvenes években bűnözőként élte életét, de tizenkét évvel ezelőtt megtért, meghallotta Jézus Krisztus személyesen neki szóló hívó szavát, és azóta hirdeti az evangéliumot. Eleinte még bent a börtönben, miután pedig szabadult, azóta a „szabad” világban.

Igen érdekes volt hallani, hogyan szabadul meg egy ember a nyilvánvalóan bűnös értékrendtől, gondolkodástól. S hogy miként tud újjászülettként Isten alkalmas eszközévé válni a bűn birodalmában, egy olyan helyen, ahol fokozottan megtapasztalható az ösellenség ereje, hatalma.

Száva Lajos csodálatos módon használta Isten már a börtönben is – nemcsak a fogolytársak, hanem az örök, az előjárók előtt is, azóta pedig családjában, tágabb környezetében. Most a bokodi ökumenikus nap résztvevői tapasztalhatták meg, milyen öröm van egy bűnből (kárhozatból) kiszabadult, megtért ember szívében.

Hiszem, hogy többen átértékelték Isten jó útra vezérlő kegyelmét, másoknak pedig hitükben lett építővé, amit hallottak.

■ TAKÁCS FERENC

HIRDETÉS

Felvételi tájékoztató a Deák téren

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő u. 1.) a 2015/16-os tanévre felvételizni szándékozó diákok és szülei számára szeptember 27-én, szombaton 10 órakor felvételi tájékoztatót tartunk. Ezen az alkalmon az iskola igazgatója számol be a szülőknél iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről. A gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát.

Szeretettel várjuk az érdeklődő, most 4. és 8. osztályos tanulókat szüleikkel együtt!

ÍGY IS LEHET...

► Szeptember első szombatján rendezték meg a Sopron melletti Harkán a már hagyományosnak mondható ökumenikus délutánjukat a helyi evangélikus és katolikus gyülekezetek. Az alkalom mottója Péter apostol első leveléből származott: „Megízlettétek, hogy jószágos az Úr!” (1Pt 2,3)

Az estébe nyúló program az evangélikus templomban vette kezdetét *Németh Antal* plébános áhítatával, majd családi vetélkedőn, kézműves-foglalkozásokon és a *Cirákulum* együttes koncertjén vehettek részt az érdeklődők.

Gosztola Szabolcsot, a hartai evangélikus gyülekezet felügyelőjét magáról a rendezvényről kérdeztük, az adománygyűjtésről *Zsófi* szüleit, *Schöberl Ernőt* és *Schöberlné Csizmazia Zsuzsannát*; *Süveges Gergőt* pedig az ökumenéről, a gyerekek hitbeli neveléséről, illetve az egyház és a média kapcsolattartóról faggattuk.

– Nagyon olajozottan zajlik a rendezvény, úgy tűnik, minden és mindenki a helyén van. Mikor rendeztek Harkán először ökumenikus délutánt?

GOSZTOLA SZABOLCS: 2007 tavaszán. *Zsóri-Ments Orsolya* lelkesítő volt az ötletgazda. Nem kellett sokat agítálnia minket, Harkán mindig rendkívül jó volt a viszony a két felekezet között. Ez alatt a nyolc év alatt fontossá vált számunkra, hogy az olyan „hivatalos” ökumenikus istentiszteletek mellett, mint a januári imahét rendezvényei vagy az adventi alkalmak, ezeken a délutánokon kötetlenebb formában is együtt tudunk lenni. És azt is jó látni, hogy az utóbbi években már nemcsak harkaiak vesznek részt az ökumenikus délutánokon, hanem jönnek – szép számban – a környező településekről is. Ők azok, akik mindig rácsodálkoznak arra, hogy az ökumené így is működhet...

– *Lenne jó tanácsa azoknak, akik nem rendelkeznek ilyen pozitív tapasztalatokkal?*

– Világrengető dolgokat nem tudok mondani. Tenni kell érte. Nálunk természetes dolog az ökumené, hiszen a családomban egyik fele katolikus, a másik evangélikus. Feleségemmel házasságkötésünk előtt megígértük egymásnak: ha lányaink születnek, katolikusok, ha fiaink, evangélikusok lesznek. Így is lett. Már harminc éve együtt gyakoroljuk családon belül az ökumenét. Ki-ki hűségesen jár a saját közösségébe, de gyakran megfordulunk egymás templomában is, és mindketten jól ismerjük a másik gyülekezetének örömeit és gondjait.

– *Schöberl Zsófi* nevét a környéken szinte mindenki ismeri. Példátlan összefogással gyűjtik neki a kupakokat – Soprontól Sárvárig, Bécsújhegytől Felsőögrig – a legkülönbözőbb helyeken. Szinte nincs is a régióban olyan iskola, óvoda, templom vagy gyógyszertár, ahol ne lehetne leadni kupakokat a kislány gyógykezelését elősegítő pénz előteremtésére. A mai ökumenikus délutánon is „perselyeznek” Zsófinak. Milyen szálak kötik Önöket ehhez a rendezvényhez?

SCHÖBERL ERNŐ: Kislányunk a hartai iskola nyolcadikos tanulója. Mi mindketten katolikus vallásúak vagyunk, Zsófi pedig tizenhárom éves

Ökumené Harkán

A kőszegiek koncertje után *Süveges Gergő*, az MTVA műsorvezetője *Családomban megízletem...* címmel az evangélikus templomban tartott előadást.

Az ökumenikus délután résztvevői idén is élőláncot alkottak – kilincstől kilincsig – a két templom között. Ezt követően *Mesterházy Balázs* helyi evangélikus lelkész tartott áhítatot a katolikus templomban, majd közös vacsorával zárult a program az evangélikus parókia udvarán.

Az ökumenikus alkalom egyben jótékonyági rendezvény is volt: *Schöberl Zsófi*ának, az evangélikus gyülekezet volt konfirmandusának a gyógykezelésére gyűjtöttek. ■ H. E.

korában lett megkeresztelve evangélikus templomban – a saját kérésére. A soproni és a Sopron környéki evangélikus gyülekezetekkel a kislányunk számára rendezett jótékonyági rendezvényei és a kupakgyűjtési akciójuk miatt kerültünk kapcsol-

FOTÓ: GOSZTOLA ZSÓFI

ból. Az ökumené számomra most leginkább azt jelenti, hogy ugyanannak a Jézus Krisztusnak az életét, a halálát és a feltámadását hirdetjük. Jóval kisebb közöttünk a különbség, mint azt sokan gondolják, vagy mint azt történelmi tapasztalatainkból sejtethetnénk. Rész veszek egy nagy-

szabású munkában – egy könyvsorozatot szeretnénk kiadni ökumenikus támogatással: *Christian A. Schwarz* német evangélikus teológus közösségfejlesztésre vonatkozó könyveit, ezért az ökumené mostanában mindennapi tapasztalat számomra. A németül, angolul és nagyon sok nyelven kiadott könyvsorozat egy hetven országra kiterjedő felmérés eredményeképpen jött létre. A szerző több tízezer gyülekezetben – felekezetektől függetlenül – arra keresett választ, mitől fejlődik minőségileg a közösség. Tehát nem arra, hogy mitől leszünk többen, hanem arra, hogy mélységében hogyan leszünk erősebbek, befogadóbbak, megtartóbbak, krisztusibbak. Úgy találta, hogy nyolc alapvető területen tudunk fejlődni; ezekről a területekről szólnak az egyes könyvek. Arról, hogy az adott területet hogyan tudjuk fejleszteni. Nagyon izgalmas, felszabadító és megvilágosító számunkra ezzel a sorozattal dolgozni!

– *Néha olyan nehéz megélni a hitet a családon belül. Négygyermekes édesapaként tud-e nekünk jó receptet adni?*

– Van olyan periódus az életünkben, amikor a hitet a családban lehet megélni, aztán van egy olyan korszak, amikor inkább az a dolgunk, hogy a gyerekeinknek megpróbáljunk megtartó közösségeket adni. Kiskamasz koruktól kezdve egyre erősebben szeretnénk tartozni a családjukon kívül máshová is. Aztán nagyobb kamaszként meg már csak máshová. Arra törekszünk, hogy kicsi koruktól kezdve körülvegye őket olyan életető közösség, amely később is megtartóerő lehet számukra.

– *Az egyház és a média kapcsolatán hogyan lehetne egy kicsit jobbitani?*

– Azért borzasztó nehéz erre okos választ adni, mert nagy kihívás olyan műsort készíteni, amelyik nem negédes, nem szenteskedő, hanem hiteles. Nemcsak őszinte, hanem őszintének is hat. Azok a folyamatok, amelyek a lelkünk mélyén zajlanak, és amelyeket kis közösségekben megbeszélünk, amelyekről talán szót nem teszünk, nagyon könnyen válhatnak hiteltelenné, amint képernyőre kerülnek. Épp ezért nagyon becsülöm azokat a műsorkészítőket, akik a jobbitásra meg-megújuló kísérleteket tesznek. Akik nap mint nap törekszenek arra, hogy hitelesen szólaljanak meg. Minden elismerésem az övék. ■ HEINRICHS ESZTER

– *Mit jelent az ökumené az ön számára?*

SÜVEGES GERGŐ: Evangélikus, református és baptista barátaim is vannak, nagyon sokat tanulok az ő lelkeségük-

„Ha hit van, minden van..”

Találkozás Széll Bulcsú nyugalmazott evangélikus lelkésszel

► „Ébredés kellene az egyházunkban, ébredés” – hangsúlyozta búcsúzásunkkor Széll Bulcsú, a közelmúltban nyugalomba vonult evangélikus lelkész. Útban hazafelé azon tűnődtem, milyen messze is jutottunk társalgásunk során. Hiszen beszélgetésünk kezdetén még csupán kisebb léptékű, személyes dolgokról folyt a szó, például arról, milyen érzésekkel, gondolatokkal készül a – találkozásunk időpontjában még előtte álló, augusztus 31-i – búcsú-istentiszteletére. Arra a napra, amely azért is különleges, mert egybeesik a hatvanötödik születésnapjával.

– Ilyenkor azért az ember – gyakorlat és rutin ide vagy oda – vélhetően többé-kevésbé izgatottan megy fel a szószekekre, ugye?

– Érdekes, hogy ezt kérdezi, mert nemrég valaki más is épp ezt akarta tudni... Nem, nem izgulok, mert hobbim, szenvedélyem az igehirdetés, ezért szívesen és örömmel végzem... Meg nem is kell szószekekre mennem, hiszen a padsorok között, elől állva prédikálok mindig – hogy fizikailag is közelebb, együtt, egy közösségben legyünk egymással.

– Ez a jó kezdeményezés azért nálunk talán kissé szokatlan.

– Am a kisegyházakban bevett gyakorlat. Kispesztben körülbelül húsz esztendeje ez a megszokott rend.

– A húsz esztendőről jut eszembe, hogy Ön ebben az esztendőben kettős évfordulót is ünnepel, hiszen immár negyed százada pásztorkolja a kispeszt-i evangélikusokat.

– 1966-ban tértem meg, hívott el követésére az Úr, 1967-ben jelentkeztem a teológiára. Ezután a katonaság következett, ahol megpróbálták eltávolítani Istentől, a Bibliámat is elvették. De megértettem, hogy ami a szívemben van – az Úr Jézust, a belévetett hitet –, senki sem veheti el tőlem.

A teológián 1972-ben végeztem, ezután nősültem meg, Győri Évát vettem feleségül. Ő végzettségét tekintve könyvelő, de elvégezte a teológiai akadémiát is. Am familiánk bővülésével már nem ezeken a területeken dolgozott tovább, hanem a családjában és a családjáért élt. Sokszor, sokféleképpen segítette lelkési szolgálatomat. Őt gyermekünk született, hét unokánk van; legidősebb lányunk, Éva Anna is lelkész lett, jelenleg Szákszenden él és dolgozik.

1972-től 1975-ig Bócsán szolgáltunk a feleségemmel. Itt tanultam meg, milyen is, mit is jelent a lelkési munka a gyakorlatban. 1975-ben kerültünk Lucfalvára, ott Isten hatalmas ébredést adott. 1989-ig maradtunk, akkor költöztünk Kispesztre. Nyolcvan bejegyzett tagunk közül

húszan jártak istentiszteletre akkor, de nem csüggedtem el, mert tudtam, hogy Isten hatalmas, és megáldhatja minden erőfeszítésünket.

– Hadd kérdezzem meg: hány tagú most a gyülekezet?

– Jelenleg négyszáz bejegyzett gyülekezeti tagunk van, közülük 150-160 fő jár rendszeresen templomba. Mindig is Jézus szabadítását hirdetem. Aki jött, és maradni akart, ezért jött, és ezért maradt.

– Korábban említette a gyülekezet mint közösség fontosságát. Ha jól tudom, sokat is tett az egyházközösség növelése és tagjainak összefogása érdekében, számos újdonságnak számító alkalmat vezetett be.

– Ilyen volt például az úgynevezett „kérdők köre”, ahol bárki bármilyen kérdést feltehetett, és kapott rá – természetesen a Biblia tanításán alapuló – választ.

– Akadt olyan kérdés, amely nehéz vagy esetleg akár kényes, kínos is volt az Ön számára?

– Nem, mert az igében mindenre van felelet. De természetesen voltak vissza-visszatérő súlyos kérdések, mint amilyen például a „Hogy engedheti ezt vagy azt az Isten?”, tehát a szenvedés kérdése. Mindig imádkoztam az alkalmak előtt is, hiszen „csupán így” tudtam készülni ezekre a beszélgetésekre. És utólag kiderült, az Úr újra meg újra megmutatta, mit kell mondanom.

– Érdekes, hogy pont a szenvedést hozta szóba, mert úgy tudom, az Ön személyes életében is akadtak, akadnak komoly problémák és nehézségek. Kérem, bocssáson meg, hogy utalok erre, csakis azért merem megtenni, mert ezek egyikéről Ön is említést tett, amikor megbeszéltük ezt a mai találkozót.

– Vélhetően a betegségemre gondol. Beszélhetünk róla, de igazság szerint pár szónál többet nem érdemes erre vesztegetni. Szolgálatom alatt sok rákos beteggel találkoztam már, és most látom csak igazán, amikor nekem is szembe kell nézmem

A SZERZŐ FELVÉTELE

ezzel a kórral, milyen nagy a különbség aközött, hogy valakinek Istennel vagy Isten nélkül kell ezt viselnie. Hiszem, hogy az Úr velem és mellettem van, és megsegít. Mivel ő az Isten, meg is tud gyógyítani, ha akar, mert ez hatalmában áll. Ha mégsem így tenne, és el kellene hagynom ezt a világot, akkor is abban hiszek és azt valom, hogy Jézus Krisztus az én Megváltóm.

Örömmel töltöm életem idejét, és most, hogy a gyermekeink kirepültek, jó lenne még minél több időt kettesben tölteni a feleségemmel, segíteni, tanítani az unokákat, igehirdetéseket tartani, gyönyörködni a természet szépségeiben.

Jó lenne megvalósítani egy régi álmomat is, az EKE – vagyis az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért – bibliaiskolájának mintájára létrehozni egy hivatalosan is elismert, középfokú képzést adó bibliaiskolát. Nagyon örülnék, ha ezt minél többen elvégeznék, és beállnának a lélekmentés szolgálatába. Összességében egy biztos: életem Isten kezében van, és én tudom, ha itt lesz az ideje, hozzá megyek haza.

Egyik kedves igém – amely alapján a búcsú-istentiszteleten is beszéljek majd – fontos iránymutató a számomra; a Római levélből való, a 8. fejezet 28. verse: „...akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket örök elhatározása szerint elhívott.”

A másik nagy próbatétel az életünkben 1981-ben született, legkisebb gyermekünk halála volt. Ő – enyhén autista lévén – számos egészségügyi problémával küzdött, végül agyvelőgyulladásban hunyt el. Ekkor az adott erőt, hogy amíg élt is, igyekez-

tünk őt az Úrhoz vezetni, és miután eltávozott, biztosak voltunk benne, hogy jó helyen van, Istennél, így tovább tudunk lépni. Az elmenetelekor kapott igék és események konkrétan segítettek megtapasztalni, hogy az Úr velünk van, szól hozzánk, kezében tart bennünket. Ez segített bennünket, hogy sokkal könnyebben hordozzuk el helyzetünket, mint azok, akik az élő Jézus nélkül élnek.

Ha már a gyerekekről beszélünk: nagy örömöm, hogy mind a négy lányom hitben jár, és családjuk tagjai – gyermekeink, vejeink és unokáink – találkozhatnak egymással Kispesztben, az istentiszteleten. Csodálatos, hogy együtt lehetünk Isten közelében, közösen dicsőíthetjük őt, és adhatunk hálát neki.

– Lelkész úr, köszönöm, hogy őszinteségével megtisztelt mind engem, mind pedig az olvasóinkat. Nem kétkedem abban, hogy bizonyágtétele – csakúgy, mint nekem – másoknak is sokat jelent. Nehéz is most arra kérnem, térjünk még egy kicsit vissza előző, még félbemaradt témánkhoz, az egyedi kispeszt-i gyülekezeti alkalmakhoz, amelyek közül eddig a kérdezők körét említette.

– Ezenkívül ott vannak még az úgynevezett SZIA-istentiszteletek; a betűszó a „szabad istentisztelet akárkinek” rövidítése. Ez az alkalom úgy épül fel, hogy képekkel illusztrált ifjúsági énekeket énekelünk, majd bizonyágtételek hangzanak el. Azután olyan igeszolgálat következik, amelyhez ki-ki hozzá is szólhat. Az együttléti imával és énekkel zárul.

– Újabb, nálunk kissé szokatlan forma...

– Lehet, de mondjuk úgy, hogy „szükség volt erre”, hiszen a gyülekezethez nagyon sokan vallásos háttér és ismeretek nélkül csatlakoztak, felnőttkorban jutottak hitre és keresztkedettek meg. Ma az egykor fiatalon megkeresztelkedettek, illetve az ő gyermekeik adják a gyülekezet magját.

A kicsikre különben is igyekszünk figyelni, a templomban is van egy üveggel leválasztott tér a „csúszómászók köre”, azaz a kisgyermekesek számára. Ebben a helyiségben a szülők úgy lehetnek együtt a csemetéikkel, hogy közben hallják is az istentiszteletet.

– Jó, hogy ilyen rugalmasak, és igyekeznek alkalmazkodni az igényekhez.

– Ez csak természetes, ha gyülekezetet, közösséget akarunk építe-

ni... Erről szól a néhány éves múlt-ra visszatekintő „nyitott templom” kezdeményezés is, amelyet mindig a kispeszt-i napok idejére időzítünk, és hívogatjuk hajlékunkba az arra járókat.

– Értem, hiszen így még inkább adódott és adódik alkalom megismerni a helyieket. Szűkebb lakókörnyezete méltányolta is az itt élőkkel szembeni kedvességét és nyitottságát: 2012-ben Kispeszt díszpolgára lett. Egyházunk is elismerte szolgálatát: idén Az Év Lelkésze díjjal tüntették ki.

– Mindkettőért hálás vagyok. Kispesztet huszonöt év után ott-hononnak érzem, és bevallom, jól esett az is, hogy ebben a formában „köszönték meg” negyvenkét éve tartó aktív lelkési szolgálatomat.

A nyitott templomra visszatérve: még közvetlenebbül is igyekszünk megszólítani másokat. Ennek jegyében vezettük be azt, hogy az istentiszteleten köszöntjük azokat, akik először vannak jelen nálunk: egy kis könyvecskét és egy kitölthető lapot adunk nekik.

– Bevallom, nagyon tetszik nekem, hogy Ön ennyire nyitott és rugalmas.

– Köszönöm, ez kedves, de nincs ebben semmi rendkívüli. Egyházunk – úgy vélem – sajnos kicsit merev, és ez nem jó. Meg vagyok róla győződve, hogy szolgálatunk fennmaradása érdekében változtatnunk kell ezen, és meg kell tennünk mindent azért, hogy alkalmainkat egyaránt jellemezze a közvetlenség és az ünnepélyesség.

– Erős szavak...

– Bárcsak lenne erejük! Soha nem rejtettem véka alá a véleményemet, mert azt vallom, hogy beszélünk kell arról is, ami nem jó, nem helyes. Ébredésre, megterésre van szükség, arra, hogy nagyobb hittel, teljes odaadással szolgáljunk, ne a saját „hasznunkat”, „jólétünket” keressük, hanem arra figyeljünk, mit mond nekünk, hogyan vezet minket Isten szava, mit kíván tőlünk az Atya, mire hívott el bennünket az Úr.

Amikor mások biztatására, kérésére indultam egy egyházi választáson, akkor is azt igyekeztem hangsúlyozni a programomban, hogy ha hit van, minden van, ha hit nincs, semmi sincs. Ha Ő kerül az első helyre, vele együtt minden más kérdésünk is megoldódik. Az Úr mindig velünk van, választ ad minden kérdésünkre. Nincs is jobb annál, mint vele élni.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Harminc év szolgálat egy kétszázharminc éves templomban

► Szentháromság ünnepe utáni 10. vasárnap délelőtt 10 órakor ünnepi, hálaadó istentisztelettel emlékeztek meg a hívek a bobai evangélikus templom felszentelésének kétszázharmincadik évfordulójáról. Rostáné Piri Magda lelkész emlékező szavaiban kiemelte az összefogás, a hit erejét, melynek köszönhetően 1784-ben Perlaky Gábor szuperintendens felszentelhette a templomot. Ennek a közös erőnek a segítségével újulhatt meg a gyülekezet úrvacsorai felszerelése is (képiünkön), melyet a hívek birtokukba is vehettek az úrvacsoraszertől. A meghitt ünnepi alkalmat Gyórfy István orgonajátéka tette még felemelőbbé.

Az istentisztelet után rövid közgyűlés keretében Szolnoki András felügyelő köszöntötte a megjelenteket, majd megemlékezett egy másik évfordulóról. Rostáné Piri Magda harminc éve szolgál a Bobai Evangélikus Egyházközösségben. A felügyelő beszédében méltatta az esperes asszony szolgálatához kötődő legfontosabb történéseket, többek között a kemespálfai templomépítést, a nemeskocsi gyülekezeti ház, a bobai otthon, a bobai parókia és templom, a nemeskocsi templom felújítását, az új gyülekezeti terem elkészülését.

A felügyelő átadta a bobai, nemeskocsi és kemespálfai hívek adományaiból elkészült meglepetésajándékot, egy Luther-kabátot, egyben esperes asszony lelkési hivatásának további folytatásához erőt, egészséget, állhatatosságot, kitartást kért Istentől. Az ünneplők a közgyűlést kö-

FOTÓK: ROSTA IZABELLA

Rostáné Piri Magda oltári szolgálata Kende-Kirchknopf László beosztott lelkésszel az ünnepi istentiszteleten

vető szeretetvendégségen felszentelték a kétszázharmincadik évfordulóra készült tortát, és felelevenítették a közös emlékeket, melyek a templom-

hoz és Rostáné Piri Magda harmincéves szolgálatához kötődnek.

■ GULYÁSNÉ VASS VERONIKA
Forrás: boba.lutheran.hu

212. évfolyamát nyitotta a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium

Minden igényt kielégítő, modern környezetben kezdhetik az új tanévet a szarvasi Vajda Péter Evangélikus Gimnázium tanulói és tanárai.

A 212 éve alapított evangélikus gimnázium két éve került vissza

egyházunk fenntartásába, azóta az iskola épülete kívül-belül teljesen megújult. Az ünnepélyes tanévnitő istentiszteleten igehirdetéssel szolgált a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter*.

A tanévnitő ünnepre a püspököt elkísérte az egyházkerület felügyelője, *Radosné Lengyel Anna* és *Varga Márta*, a nevelési és oktatási osztály vezetője is. A tanévnitő alkalmon a közel háromszáz lelket számláló diáksereget köszöntötte *Babák Mihály* polgármester és az iskola igazgatója, *Kitajkáné Szántai Mária* is. A templomi együttélés után felszabadultabb hangulatban vonultak át az ünneplők az iskola bejáratához, ahol először a haranglábat áldotta meg a püspök, majd – a nemzetiszínű szalag átvágása előtt – a modern oktatási intézményt.

■ SZÖVEG ÉS FOTÓ: KISS TAMÁS

Óvodával bővült az evangélikus sziget Miskolc belvárosában

► Tizenhárom év telt el a Magyarországi Evangélikus Egyház miskolci gimnáziumának – rendszerváltás utáni – első tanévnitője óta. Az intézmény igazgatója, *Fellegvári Zoltán* „mert nagyot álmodni”, hiszen kezdetül egy olyan oktatási központot képzelt el, amelyhez óvoda, általános iskola, gimnázium és szakközépiskola is tartozik. Hogy mindez valósággá válhasson, ahhoz a kellett, hogy az egyház vezetői, oktató-sért felelős szakemberei is magukévá tegyék az „álmod”, majd Miskolc város vezetése is az ügy mellé álljon. 2011-ben általános iskolával bővült az addigi középiskola, 2014. szeptember 1-jén pedig a Reményi Ede utcai tagóvoda ünnepélyes tanévnitőjára is sor kerülhetett...

Az ünnepi esemény az evangélikus sziget szívében, a templomban vette kezdetét, ahol *Fellegvári Zoltán* – immár mint a *Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola* igazgatója – köszöntötte és mutatta be a vendégeket, köztük *dr. Kriza Ákost*, Miskolc megyei jogú város polgármesterét, *dr. Kocziszy Györgyöt*, a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karának dékánját, *Óvári Zsuzsannát*, Miskolc város önkormányzatának oktatási főosztályvezetőjét, *Mihályi Zoltánét*, a miskolci evangélikus intézmény igazgatótanácsának elnökét, *Valentínyi Erikát*, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának óvodai referensét, *dr. Kiss Jánost*, Miskolc város közgyűlése Fidesz-frakciójának vezetőjét és *Molnár Péter* önkormányzati képviselőt, a KDNP városi elnökét.

Az évnitővel egybekötött istentiszteleten *dr. Fabiny Tamás* hirdette az ígét Mk 10,14b – „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne

akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa!” – alapján, *Sándorné Povazsanyecz Gyöngyi* lelkész, *Buday Barnabás* esperes és *Gerlai Pál* iskolalelkész liturgiai szolgálatával. Személyes hangvételű beszédében az Északi Egyházkerület püspöke felidézte saját gyermekkorát, amely a hatvanas években Miskolcon telt. Szeretettel emlékezett meg a templomról, melyet otthonának érzett a Luther-udvarral együtt, hiszen édesapja itt volt lelkész.

Balról jobbra: *Buday Barnabás*, *Sándorné Povazsanyecz Gyöngyi*, *Fabiny Tamás* és *Gerlai Pál*

„Nem elég a megszülető gondolat, azt tettek kell, hogy kövessék” – utalt *Fabiny Tamás* a város közepén található evangélikus szigetre, elismerően szólván az óvodában végzett felelőségteljes munkáról. Az egyház ehhez hozzá szeretne tenni még valamit – hangsúlyozta az egyházkerület lelkes vezetője –, mégpedig az áldást.

Bódás János református költő versét idézve *Fabiny Tamás* rámutatott, hogy mindenkivel a maga szintjén kell megismertetni Jézust. Nem erőszakkal, hanem szeretettel – akár óvodáskorúakkal is, hiszen „ilyeneké az Isten országa”.

Az igehirdetést követően az óvoda pedagógusai áldásban részesültek. A püspök arra kérte őket, hogy jövőbeli munkájuk során úgy segítsék egymást, ahogyan a családban a testvérek teszik. Ezután az óvodások adtak rövid műsort, majd a gyermekek is áldásban részesültek.

A tanévnitő szakrális része után *dr. Kriza Ákos* polgármester köszöntötte a jelenlévőket. Beszédében a gyermekekről mint Isten ajándékáról szólt. Elmondta, hogy a Reményi Ede utcai tagóvoda átadásával a város oktatási intézményeinek immár negyede került egyházi fenntartásba. Biztosította a szülőket arról, hogy gyermekeik ezután is jó kezekben lesznek, hiszen az evangélikus egyház már eddig is bizonyította hozzáértését a gyermekek oktatásában-nevelésében.

A templomi alkalom végén *Fellegvári Zoltán* igazgató az óvoda udvarára invitálta a jelenlévőket, ahol – az épület megáldása után – kötetlen beszélgetésre is lehetőség nyílt.

■ SOLTÉSNÉ BODZÁS JUDIT

A rákosszentmihályi templom élő kövei

► Nyolcvan évvel ezelőtt, 1934. június 17-én szentelte fel *Raffay Sándor* püspök a *Sándy Gyula* által tervezett rákosszentmihályi evangélikus templomot. Nem sokkal később – az 1933-as alapkövetel után kilenc esztendővel – vált a gyülekezet Cinkotától elszakadva önálló anyaegyházzá. A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség szeptember 7-én, vasárnap emlékezett meg a jeles évfordulóról egy különlegesen ünnepi hangulatú – *Börönte Márta* lelkész nő által vezetett – istentisztelet keretében, amelyen *Gáncs Péter* elnök-püspök prédikált, *Fekete Gy. Viktor* lelkész pedig zenei szolgálattal vett részt.

A felszólalók, illetőleg az eseményt jelenlévőkkel megismerők között volt *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, *Krizsán Zoltán* egyházmegyei felügyelő, továbbá *Mészáros Tibor* és *Szatmáry László* önkormányzati képviselők. Mégsem a köszöntő beszédekre vagy a visszaemlékezésekre helyeződött a hangsúly, hiszen igazi ünneppé ezt az alkalmat a hívek jelenléte tette.

Erre az elévülhetetlen összetartó erőre utalt bevezető szavaiban *Gáncs Péter*, amikor Jézust idézte: „A templomnál is nagyobb van itt.” (Mt 12,6) Vagyis nem az épület halott falaiból,

hanem annak „élő köveiből” emelkedik magasba Isten háza. Ehhez járulhatnak hozzá – többek között – azok a püspök által kiemelt gesztusok és műalkotások is, amelyek még elevenebbé tehetik egy templom tereit. A rákosszentmihályiak oltárán található Biblia például a *Zsoltárok könyvének* következő versénél van kinyitva: „Gyönyörködjél az Úrban, és megadja neked szíved kéréseit.” (Zsolt 37,4)

Ez az igehely is arra hívja a templomba járókat, hogy fedezzék fel a falakon túli Építő áldásos hajlékát, s tegyék otthonukká. A *Spandraft Ágoston* festet-

te – Jézust és egy kisfiút ábrázoló – oltárkép szintén fontos üzenetet hordoz, elsősorban az istentiszteleten megjelenő gyermekek számára, akik *Gáncs Péter* szerint ugyan-

úgy vágnak erre a hívogató bensőségességre, mint a szüleik.

Börönte Márta gyermekközpontú lelkiségét példázta az istentiszteleten a „szeretetkocka”-dobálás, de a *Fekete Gy.*

Viktor által vezényelt harangjáték is, melynek résztvevői között kicsik és nagyobbak egyaránt voltak.

Az úrvacsora után viszont a felnőttek lett a főszerep. Miközben a vendégek megosztották ünnepi gondolataikat, hálásan emlegették a gyülekezet korábbi vezető egyéniségeit – köztük a közösséget több mint négy évtizeden át szolgáló (és az évfordulós ünnepen is jelen lévő) *dr. Karner Ágoston* lelkész.

Szó esett az épület múltjának néhány érdekességéről is, a cinkotai lelkészek kezdeményező szerepétől kezdve a *Csák Gusztáv* által szervezett, építkezésre felajánlott gyűjtésen át egészen *Zirmann János* hajdani felügyelő özvegyének egyházra hagyott ingatlanaiig. Ez utóbbiak helyén áll ma az *id. Tóth-Szöllös Mihály* lelkésze idején felszentelt rákosszentmihályi templom, amely nem csupán egy nyolcvanéves, méltóságos, már-már műemlékértékű építmény. Hiszen ha élő kövekből is épült, akkor „nagysága égig ér”

■ PAPP MÁTÉ

Mesterségek ünnepe. Mennyi tehetséges kéz, megszámlálhatatlan tiszta arc. F fiatal családok gyerekekkel, sült kolbászt, hurkát faló férfiak, sörsöröskorsókat emelgető asszonyok. Nincs ebben semmi különös, egész délelőtt szakadt az eső, hideg lett, ke-restek valami lélekmelegítőt. Huszonnyolcadik alkalommal rendezte meg országos seregszemléjét a Népművészeti Egyesületek Szövetsége. A budai Várban, sok apró pavilonban fémművesek, kovácsok, kések, ékszerkészítők, harangöntők mutatták be szebbnél szebb tárgyait. De voltak mézes szívek, korondi tányérok, pásztorbotok, fajtékok, kézi szőttések. És a jó borokról se feled-

kezzünk meg – igaz, a langyos sör jobban fogyott. A vár ormára jelképesen idegen zászló került, hiszen török kézművesek hozták el színes, finom munkáikat. A két nagyszínpadon népzene szólt, táncos legények forgatták a csinos lányokat. Az ötnapos rendezvény egyik legszebb órája *Kobzos Kiss Tamás* és *Erdal Şalikoğlu* koncertje volt. A két régi barát a magyar és török énekelt költészet ismert darabjait mutatta be.

Kapusi Csíri naplója. A nálunk is jól ismert, világhírű író jegyzetei különös olvasmányok. Nem arról tudósítanak, hogy benne mi játszódik le, inkább a „talált tárgyak” bemutatása a szándéka, üzenetük megfejtése. Távoli földeken, nagyvárosokon ívelnek át a vallomások. Apró megfigyelések, az élet kis csodái, minden van ezekben a kis kötetekben (*Szenyán Erzsébet* nagyszerű fordításában).

„Legfőbb témám a szegények élete – írta 2000-ben. – A harmadik világ nem földrajzi fogalom (Ázsia, Afrika, Latin-Amerika), nem is faji (ügynevezett színes földrészek), hanem egzisztenciális. Lényege a végleges elnyomódás állandó veszélye. Az a tény, hogy a föld lakóinak 80 százaléka hiányt szenved, nyomorog, és gyakran éheznek is, sokat eláruul az ember gyöngeségéről. Azt bizonyítja, hogy az ember természeténél fogva tehetetlen,

Jegyzetlapok

(Napló, 2014)

elvesztett teremtés, olyan lény, aki állandóan az Úristen után kénytelen tekingetni, hogy segítséget kérjen tőle.”

A kilencvenéves. Kevés a zeneszerző és a karmester a nők között. Büszke kivétel *Szőnyi Erzsébet*, operák, oratóriumok, zenekari és kamaraművek nemzetközi híré alkotója. A zeneművészeti főiskolán *Bárdos Lajos*, *Kodály Zoltán*, *Szabolcsi Bence*, *Ferencsik János* segítette indulását.

Mintha ember siratta volna Isten elmondhatatlan szomorúságát.

Jézus nyomában. A megváltott ember tudatosan megy Krisztus ösvényén. Minden lépése, keresése fontos. Örök a pillanat, amely szeretetből van, de veszendő, amelyben nincs szeretet. Foszlik a csillag, porlad a világ, könyvek és képek feledésbe hullnak, márvány sírkövek kidőlnek, fölüljük toronyházakat emelnek. Csak a szeretet maradandó. *János evangéliumában* Jézus így rendelkezik: „...maradjatok meg az én szeretetemben!” Az áldozatos napok meghozzák a teljes életet és a nyugalmat.

Anyanyelvi séták. Nem tudom, dolgozik-e még a jeles tanár és televíziós műsorvezető: *Grétsy László*. Nagyszerű könyve a Tinta Kiadó jóvoltából olvasható. Nagyon kellett már az újabb intelem: óvjuk és vigyázzuk gyönyörű nyelvünket, a magyart! Bizonyára sokunk emlékezetében élnek a régi esték, mikor a professzor a pesti utcán sétálva nyelvhelyességi problémákra hívta föl a figyelmünket. Játékosan, komolyan tanított mindenkit. A mostani kötet az utóbbi években megjelent írásokból válogat: szavak ízéről, nevek születéséről, nyelvünk öregedéséről és megújulásáról töpreng. A felfedezés örömeivel hat, hogy megvillantja humorát is, hatalmas műveltséganyagát. Egy nyelvtudós írásai ezek, mégis érezzük, mi, egyszerű emberek is ott lehetünk ősi körútján, minket is megajándékoz hasznos tanácsokkal.

Papírcetlik. Több évtizedes szokásom: maradék lapokra följegyzek mondatokat. Régi és új töredékeket íróktól, tudósoktól. Olykor beleolvastok, és meglepve látom, hogy a fele használhatatlan. Azért akadnak gyöngyszemek is. Rögtön itt van *John Lukacs* remek sora: „El kell kezdenünk most, a huszonegyedik század elején magáról a gondolkodásról gondolkodni.” Miért? És hogyan? A lélek erejét akkor tudja mozgósítani, ha újja, szabadabb tesszük magunkat. Erőfeszítésünk akkor lehet termékeny, ha nem hagyjuk figyelmen kívül az életet Forrást. Isten nélkül semmit nem tudunk elvégezni. Az is fontos, hogy rossz irányunkat fölismerjük, mérleljük, és jó irányba fordítsuk. „Jézus új borrhól s a hozzá való új tömlőről beszél – írta *Vasadi Péter*. – Úgy lehet új az a tömlő, ha a bort képesek vagyunk mintegy állandóan forrásban lévőnek hinni, mert csak ez a hit készíthet időszzerűen időálló tömlőt annak az időfölköttien mindennapi italnak.”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Megnyílt az Imák Auschwitz után című kiállítás

A budapesti Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga teljesen megtelt annak az ökümenikus emlékezetkiállításnak a megnyitóján, ahol püspökök – többek között *Fabiny Tamás*, *Gáncs Péter*, *Várszegi Asztrik* és *Steinbach József* – és rabbik – mint *Frölich Róbert* vagy *Róna Tamás* – *Imák Auschwitz után* című imádságai mellett a

benézek, óhatatlanul egy 1908-as kiadású, kicsinyke zsidó imakönyv jut az eszembe, melyben rabbik imádságai mellett katolikus és evangélikus püspökök fohászai is szerepeltek. Ugyanakkor nem tudok úgy tekinteni ezekre az omladozó, málló falakra, hogy ne jusson eszembe a bejárat melletti emléktábla felirata, mely szí-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kortárs művészeti élet kiválóságainak olyan alkotásai szerepeltek, melyeket a fenti, a bocsánatkérés, a megbocsátás és alázat hangján írtak imák inspiráltak. Így a kiállításon többek között *Nádler István*, *Konok Tamás*, *Vojnich Erzsébet*, *Haász István* vagy *Lovas Ilona* alkotásait éppúgy meg lehetett tekinteni, mint ahogy hallható volt *Kurtág György* egész teret betöltő, *A csüggedés és keserűség dalai* című megrázó darabja.

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány kiállítása szeptember 1-jén a Zsidó Nyári Fesztivál keretében nyílt meg, és a hónap végéig lesz látható.

A kiállítás megnyitón *Heisler András*, a Mazsihisz elnöke köszöntőjében szólt arról: „A Zsidó Nyári Fesztivál történetében ez egy különleges alkalom, mert a holokauszt nem szokott a témái közé tartozni. Ez a fesztivál alapvetően a zsidó kultúrát mutatja be. A szervezők elhivatottsága miatt tettünk most kivételt, és álltunk az ügy mellé. Az ugyanis, amit az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány így fogalmaz meg: »A soá tragédiája nem zsidó ügy, hanem keresztény, egyéni és osztályadalmi trauma egyaránt«, számunkra és az egész társadalom számára fontos üzenet” – mondta Heisler András.

Galambos Ádám evangélikus teológus, a kiállítás kurátora beszédében kiemelte: „Ma, amikor az *Otto Wagner* által tervezett zsinagógában kör-

venbe vési, hogy 1941-ben ez az épület is deportálás gyűjtőhelyeként működött. Hetvenöt éve, 1939. szeptember 1-jén tört ki a második világháború. Ma a benépesült zsinagóga épülete, a művészek és felekezetek összefogása talán hozzájárul ahhoz, hogy valami más tűnjön föl előttünk. Valami, ami nem ostoroz, nem megosztásra épül, hanem alázattal, tiszta hangként, közösen szól. Köszönöm a művészeknek, püspököknek, teológusoknak, a tisztelt jelenlévőknek és minden jóakarátú embernek, hogy közösen állunk ki egy egymást megbecsülő, emberibb, testvéribb, etikusabb világért” – fejezte be beszédét a kiállítás kurátora.

A kiállítás megnyitóját rendező és példaeértékű volt nemcsak azért, mert ritkán telik meg egy ekkora épület jóakarátú érdeklődőkkel, hanem azért is, mert a *Bubnó Tamás* által vezetett *Szent Efrém férfikar* úgy nyitotta meg a kiállítást, hogy különböző felekezetek énekelt adta elő – egymás után. Az összefogás jegyében így elhangzott a „Boruch sém kövaud” kezdetű zsidó imádság *Kodály Zoltán* kórusra írt feldolgozásában, *Tomás Luis de Victoriától* az *Agnus Dei*, a „Mint a szép híves patakra” kezdetű szoltár, *Liszt Ferenc* *O Haupt voll Blut und Wunden* című korálja a *Via Crucis*ből, valamint *Szergej Jekimov* szerzeménye, a *Babilon folyóvízei mellett*.

■ G. Á.

Forrás: Evangélikus.hu

Hinné az ember, hogy a Zsidó Nyári Fesztivál – amely idén mellesleg szeptember első hetében zajlott – csak a főváros vissza-visszatérő kulturális rendezvénysorozata, pedig ez egy kisvárosi zsidó hitközségnek is nagy ünnepe!

Ha nyár, akkor zsidó fesztivál!

Kiskunhalason – szinte egyedülálló módon – saját zsinagógával, rabbi-val és vallásánarral működik egy közösség, melyet nem tudott kiradírozni a II. világháború népiirtása. Csodával határos módon ugyanis a kisvárosból elhurcolt zsidóság nagyobbik része – mintegy ötszáz ember – hazatért.

A közösség életében a komolyabb érvágást az ötvenes évek jelentették: a vallásüldözés, a vállalkozók lehetetlenné tétele és – külső okként – Izrael állam létrejötte. A legtöbben kivándoroltak, így ma már csak néhány tucat ember jár a zsinagógába. De a hitközség működik! Ennek pedig egyik markáns megnyilvánulása a nyári végén halasi zsidó fesztivál, melyre több százan jönnek el minden esztendőben az ország minden szegletéből.

Idén a *Budapest Klezmer Band* koncertjével, *Mezey Béla* izraeli fotókiállításával, *dr. Róna Tamás* főrabbi előadásával és *Koltai Róbert* színművész műsorával irányították a figyelmet a zsidó

népre, a zsidó vallásra... Nemcsak a sőtlet és más sajátosan zsidó ételek vonzóttak augusztus 22–24-én még turistákat is a halasi nyári fesztiválra, de a városi programajánlóban is szerepeltetett

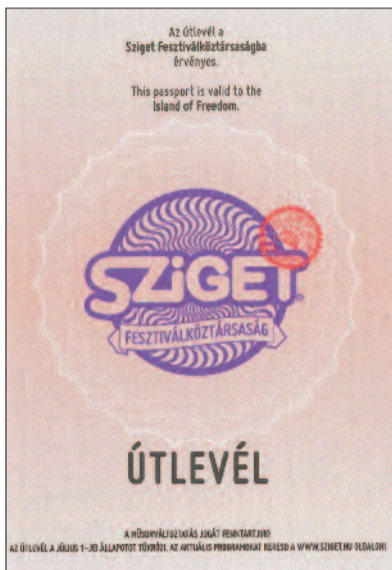

A SZERZŐ FELVÉTELEI

„vallástörténeti óra”, valamint a különböző témákban hirdetett beszélgetések is sokakat becsábítottak a zsinagógába és annak udvarára.

■ KÁPOSZTA LAJOS

HURRÁ, NYARALTUNK!

„Island of Freedom”

A címbéli szlogen az – augusztus 11-től 18-ig tartó – „Official Sziget Fesztivál” idejére reklámszövege volt. A cseppnyi Hajógyári-szigetet naponta majd százezer ember rohmozta meg – nem sajnálva a belépőjegyekért a napi tizenhatezer forintot. A látogatók meglepően nagy hányada külföldi volt, sokan a Szigetről ismerik Magyarországot – ennek alapján legalább a „menő” kategóriába sorolják. A „szabad sziget” dübörgése egészen Zuglói elhallatszott, ott aztán bemászott a fülekbe, és szöveget ütött a fejekbe...

Hogy is ne ütött volna ekkora „zúzás”? Az év legnagyobb bulija. Neves külföldi bandák, hazai nagy arcok és dagonya. Ez utóbbi az esős időjárás következménye volt, de a szabad szigetlakókat korántsem zavarta, ők – akár József Attila Esmélet-béli boldogságmotívója – örömmel mártóztak a sárba, sárembereké válnak.

A szlogent sok helyütt nagybetűkkel látva, a karszalagos sráccokkal a BKV-n gyakorta összefutva nem tudott nem megelevenedni e sorok írójában az idej Szelőrsza.

Tulajdonképpen a két fesztivál motívójának hasonló volt az üzenete. Csak a felhangok voltak egészen különbözőek. Nem is a Szelőrsza Band-es meg a Bonobo-féle dallamok más-más rezgésére utalok, sokkal inkább

valami olyasféle hátszélre, amelyet magam csak a Bűdös-tó partján meztlábaskodva éreztem, a dübörgő Duna-parton gumicsizmában állva nem.

Hogy az Óbudai-szigeten rendezett fesztivál lenne az „Island of Freedom”, csalnak mesteri. Csempészik is be bőszen szabadságukhoz az elfogadható árú és mennyiségű szeszrakományt a szigetelők – mesélik a bennfentek. Az immáron feltankolt bevándorlók – hacsak nem a vízi útvonalat választják, mert bizony a Sziget történetében már jócskán akadt erre is példa – a határon megkapják karszalagjaikat és útleveleiket. (Idén a programfüzet ugyanis díjazás módjára útlevélnek lett álcázva.)

A határon túl beköszönt a féktelen „freedom”: a karszalagosok büszkén tölthetik fel a „szelfiket”, oszthatják meg tartózkodási helyüket kedvenc közösségi oldalukon, hirdetve a világnak: most aztán megvetették lábukat a szabadság szigetén!

A „Szárnyalj!” jelmondat nem ígér semmit. Egyszerűen felszólít. Nem kínál, hanem küld.

Az egyik külső körülményektől – szigetkoordinátáktól, koncertkardonoktól – teszi függővé a „szárnyalást”, a másik azt mondja: itt és most, úgy, ahogy vagy, repülj! Akár útlevél nélkül...

■ KANYIKA

Együtt Csákvári é

► Idén nyolcadik alkalommal táborozott együtt augusztus 10–17. között a csákvári evangélikus gyülekezet ifjúsága a pyrbaumi testvérgyülekezet fiataljaival. Közülük néhányan év közben is tartották a kapcsolatot, és a vasárnapi találkozás alkalmával már az újbóli viszontlátás örömeivel köszöntötték egymást.

Pyrbaumból tizenkettő, Csákvárról tizenegy fiatal töltött együtt egy hetet augusztus közepén a volt keletnémet terület (Szász-Anhalt tarto-

mány) egy kis településének ifjúsági szállásán (Jugendherberge Kretzschau). Pyrbaumból Klaus Eyslein lelkész és felesége, Dörte Eyslein, míg Csákvárról Szabik Károly lelkész, Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő és e sorok írója mint ifjúsági vezető kísérte a csoportot.

A tábor témáját a *Bátorsággal kiállni valamiért* mottó jegyében jelölték ki. A résztvevők a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára ké-

A nyár derekára szervezett táborokra való felkészülés januárban indult el, amikor a vezetői stáb megkezdte a tábor témájának kidolgozását, illetve márciusban, amikor elindult az önkéntesek háromszintű képzése. Miután Benkőczy Péter evangélikus lelkész és pszichodráma-vezető csapatépítő foglalkozáson összehangolta a szervezőket, a két szervezőcsapat összesen négy alkalommal találkozott, hogy közösen tervezzék meg a nyári heteket. A *kupaktanácsok*, azaz a kreatív-interaktív hittanórák anyagának összeállítása a lelkészek és teológushallgatók segítségével folyt, hogy színes, izgalmas, valóban tartalmas utatvalót kapjanak majd a táborozók.

Témaválasztó felkészítők

A képzés lezárását a táborokat közvetlenül megelőző előkészítő táborok adták, amelyek egyszerre jelentettek csapatépítő alkalmat Simon Attila és Kadlecik Zoltán evangélikus lelkészek vezetésével, áhítatok sorozatából álló lelki felkészülést és az utolsó simítások elvégzését. Így a szervezőcsapat lelkileg teljesen felkészülve, igazi tábori hangulatban várhatta az érkezőket.

A táborok tematikája idén a *Csodák csodája* mottó jegyében állt össze. A születés, találkozások, a természet, a gyógyulás- és szabadítástörténetek csodáin vezetett végig a hét: a táborozók betekintheztek a bibliai, a történelem során vagy napjainkban megérett, sőt a mindennapi apró csodák világába is. A témaválasztás előre megalapozta a vidám hangulatot, hiszen számos bibliai csodát, illetve mesékből ismert varázslényeket

hívhattak segítségül a szervezők, hogy színesebbé tegyék az ifjúság számára a komoly témákat is.

Lelki épülés

Egy-egy nap kérdéseit – korosztály szerint bontott kiscsoportokban – a *kupaktanácsokon* boncolgathatták a táborozók. Itt nemcsak megbeszéltek a bibliai történeteket, hanem hozzájuk kapcsolható játékok és dramatikus elemek segítségével még jobban elmélyültek bennük. A csapatok a nevüket egy-egy bibliai csoda, jelenség után kapták, így például volt *Égő Csipkebokor*, *Kánai Menyegző* vagy *Tűzszlop* csapat.

A tábor hitbéli üzenetét elsősorban a napi két, a korosztályt megszólító áhítat, a gyerekek által alkotott zenekarral kísért éneklések és a napi kreatív-interaktív hittanórák közvetítették. A lelki elmélyülésben azonban olyan programok is segítettek, mint a meditatív *csendéséta*, a gyerekeknek szóló, a láthatatlan színházhoz hasonló *szemfényvesztők*, illetve a kölyöktúr-nusban szervezett *bibliai totó*, továbbá a bibliaismeret fejlesztő *kincsvadászat*. Ezeknek a programoknak a kidolgozásában elsősorban a tábor lelki vezetését ellátó két lelkész és az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológushallgatói vettek részt.

A táborokat a gyerekek, fiatalok közreműködésével megvalósuló – az ifiturnus esetében úrvacsorás – *Megálló* interaktív istentiszteletek zárták le, melyek a Deák téri evangélikus templomban, illetve a Szelőrszán megrendezett *Megállók* sorozatát is folytatták. Ezen istentiszteletek sajátossága, hogy bevonják a résztvevőket

is az istentisztelet menetébe, és egy drámai jelenet is szemlélteti a prédikáció központi gondolatát. 2011 decembere óta tizennyolc evangélikus lelkész prédikált a Deák téren, illetve a Szelőrszán megrendezett, összesen huszonnyolc *Megálló*-istentiszteleten, amelyet nyaranta a KÖSZI Napvető táboraiiban is megszerveznek a tábor résztvevői számára. A hetet záró alkalom egyszerre foglalja össze a tábor legfontosabb mondanivalóit, ad lelki táplálékot a fiataloknak a következő időszakra, és teremti lehetőséget a búcsúzásra a felejthetetlen élményeket nyújtó táborról.

Közösségépítés

Miközben a hét célja a fiatalok hitének elmélyítése, személyiségük gazdagítása, a tábor programjai természetesen az öröm, a vidámság és a közösségépítés jegyében is zajlottak. A résztvevők életkorához igazítva naponta számos szórakoztató program várta őket. Nem maradhatott el a *vízi olimpia*, a *Beugró* – amikor a fiataloknak alkalmuk nyílt színészi tehetségük felvillantására is – vagy a *szellemvasút*, ahol igazán izgalmas bátorságpróbákat kellett kiállniuk.

A kisebbek szórakozásáról a *forgószínpad* játéka, a *táncház* vagy a *partya* akadályversenye gondoskodott, míg a serdülők a világvallásokat bemutató *választások délutánján* szerezhetek szórakoztató módon ismereteket.

Mivel nagyon fontos, hogy a gyerekek, fiatalok a tehetségüket is megmutathassák, erre külön programokat szerveztek, például *Ki mit tud?*-ot vagy úgynevezett *mesterekurzust*. Utóbbi keretében a táboro-

„Csodákkal veszel körül

Idén is sikerrel zárultak a KÖSZI országos

zók felvillanthatták erősségeiket: volt, aki a verseit olvasta fel, volt, aki táncot tanított, vagy éppen lelki tanácsokat adott.

Délutánonként több fakultatív programból lehetett válogatni: a mozogni vágyók focizhattak, úszhattak, aerobikozhattak, vagy kreatív műhelyen vehettek részt. Utóbbi a kölyöktáborban kézműveskedést jelentett – gombokból lehetett tárgyakat készíteni a *gombvarázson* vagy maszkokat a *maszklubálon* –, az ifitáborban azonban másfajta kreatív készségfejlesztés történt a *zeneterápián*, a *klipekészítésen* vagy a *divat-szobában*.

A tábor a számok tükrében

Mindkét tábor különlegességét idén is az adta, hogy az ország különböző pontjairól érkező gyerekek és kamaszok osztották meg egymással napjait, tapasztalataikat, szobáikat. A különféle szociális, családi és kulturális háttérű fiatalok gyorsan kovacsoltak közösséggé, miközben észrevétlenül tanultak egymástól, ismerték meg egymás élethelyzetét, és tanulták meg tolerálni különbözőségeiket.

Hazánk 38 településéről érkeztek résztvevők – Hegyeshalomtól egészen Miskolcig –, 14 különböző megyéből és Budapestről, sőt egy felvidéki településről, a szlovákiai Ipolyságról is.

RADI VIKTOR FELVÉTELE

t Luther nyomában és pyrbaumi fiatalok közös táborozása

A SZERZŐ FELVÉTELE

l minket..." s nyári táborai

Országos táboroként így sikerült gyülekezeteken átívelő közösséget és kapcsolatokat teremteni a fiatalok között. Ez lehetőséget adott arra is, hogy konkrét gyülekezethez nem tartozó, a lelkiséget mindennapjaiban nem megélt gyerekek is bevonódjanak az egyházi programokba, és hitük elmélyülhessen, miközben lelkészgenerációk utódaival, egyházi iskolák tanulóival gondolkodtak együtt és beszélgettek Istenről.

A KÖSZI Napvető kölyöktábor különlegessége volt az idén, hogy egy pályázat keretében tizenhét XV. kerületi gyerek is bekapcsolódhatott a táborba. Az új táborozók számára kör-

FOTO: KELECSÉNYI ZSOLT

nyezetváltozást jelentett a festői piliscsabai helyszín, és a tábor valódi missziós célt láthatott el, amikor újfajta ismeretekkel és lelki élményekkel ajándékozta meg őket. A beilleszkedés nem volt zökkenőmentes, ám a hét végére a gyerekekből igazi közösség kovácsolódott Isten áldásával.

Új önkéntesek képzése

Ugyancsak a KÖSZI Napvető kölyöktáborban valósult meg már harmadik alkalommal a következő önkéntesgeneráció nevelését megélt ifiképzés is a Szívvel-lelélekkel Alapítvány közreműködésével. Azok közül a fiatalok közül, akik korábban éveket vettek a képzésben, többen már idén is táborvezetővé váltak, ám folytatódott a bátran jelentkező serdülők oktatása is.

Az ifivezetők délelőttönként a táborvezetéssel kapcsolatos játékos gyakorlatokon vettek részt, ahol csoportmunkában arról beszélgettek, hogyan lehet a leghatékonyabban szervezni programokat.

A nap további részében ők is élvezték a tábor programjait, ám felelősséggel, figyelemmel tartoztak a kisebbekért, sőt kisebb feladatokban ki is próbálhatták magukat, segítve a szervezők munkáját. A tapasztalt táborvezetők igyekeztek átadni mindazt a tudást, amelyet a KÖSZI csapata összegyűjtött az elmúlt években, azt remélve, hogy ezzel hozzájárulnak a Magyarországi Evangélikus Egyházban az önkéntesek számának növekedéséhez.

Az ifiképzés alapját részben az a tematika adta, amelyet a KÖSZI az Evangélikus Hittudományi Egye-

Ki ne emlékezne a *Katrin Sass* főszereplésével készült, nagy sikerű 2002-es filmre, a *Good bye, Lenin!* című tragikomédiára? Ennek a felejthetetlen alkotásnak szerényebb, egydimenziósabb, de azért nem akármilyen kisöccsével találkoztam 2014 nyarán, mégpedig két ízben is, amikor a Budapest–Wittenberg útvonalon vándor(öreg)diákoskodva kétszer is megálltunk a Velké Meziříčí nevű, középkori alapítású, gyönyörűséges mórva városkában.

A szerény kis helyi szálloda csendes udvari szobájából történetesen egy fura „ikonra” nyílt az ablakunk. A szomszéd kertjében díszelgő sufní, lomtár (*Luther* nyelvén: *Rumpelkammer*) bejárata fölé ugyanis a kaján és nyilvánvalóan rendszer-váltáspárti tulajdonos egy jókora, ráadásul kályhaezüsttel alaposan kipingált Lenin-fejet erősített. Kicsit bölényszerű, de ötletes mementóként.

A fejet nézegetve természetesen nemcsak a már említett német film jutott az eszembe, de az is, hogy országaink (Magyarország, Csehország, az NDK stb.) „nagy barátja” hány helyen, hányféle pózban díszelgett if-

szülve közös áhítatok, beszélgetések és kirándulások alkalmával együtt tanulmányozhatták a reformáció történetét, előzményeit, és valóságosan is felkereshették az egyes események helyszíneit. A hét során látogatást tettek *Luther Márton* tanulmányainak és kolostorba vonulásának helyszínén, Erfurtban, ahol a dómot és a kolostort nézték meg.

A másik nagyobb útjuk Wittenbergbe vezetett, ahol a reformátor iratait, életének mindennapjait, a kor gazdasági és társadalmi képét, médiaforradalmát, illetve a reformáció történetét és hatását tárta eléjük a Luther-ház kiállítása. A város nagy erővel készül

temen a *Lelkészi akcióban* című kurzusán is igyekszik átadni – mindezt *Szabóné Mátrai Mariana* tanárnő támogatásának köszönhetően –, természetesen a serdülők számára elfogadható és hasznosítható formában.

Az ifi- és a táborvezetői képzés mellett további cél a jövő táborvezetőinek, főszerzőinek kinevelése is, így a KÖSZI ennek a tematikáját is szeretné kidolgozni.

A két nyári KÖSZI-táborból idén is számtalan felejthetetlen emlékek, szép barátságok élményeivel tértek haza a táborozók. Kicsik és nagyok szoros közösségbe kerültek, nagy családok alkottak Isten tenyerén, és mindaz a sok öröm, apró bánat, erőfeszítés vagy meglepetés, amelyet átélhettek, gazdagította, építette a szerencsés résztvevőket.

A Napvető táborok megvalósításáért idén is köszönettel tartozik az egyesület *Varga Gábornak*, a Béthel Evangélikus Missziói Otthon vezetőjének, valamint feleségének, *Zsuzsának*, és segítőjének, *Gyöngyinek*.

A KÖSZI táborvezetői már készülnek a 2014. október 10–12. között megrendezendő KÖSZI-tábor-találkozóra, amely idén megújul, és felveszi a KÖSZI Nyomkereső egészségfejlesztő tábor nevet, és egy igazán izgalmas, egész hétfvégén át tartó nyomozásra, detektívjátékra fog épülni.

Jelentkezni hamarosan a *koszi.net* oldalon lehet.

■ PELLIONISZ PETRA

Good bye, Lenin!

jú éveinkben. Ehhez képest lomtári megjelenése kifejezetten üdítő, elégtétel mindazok számára, akik kis- és nagyfőnökeik asztalán, polcán, falán Lenin-ármádiákkal találkoztak.

Klerikális és deklasszált család sarja lévén – hála Istennek! – otthonunkban és barátaink otthonaiban egy morzsányi *Vlagyimir Iljicszel* sem kellett farkasszemet nézmem. Most viszont alaposan megszemlélttem, kis kajánsággal emlékezve arra, amikor 1985 novemberében – finnországi írói tanulmányútról jövet – a kötelező moszkvai megálló idején megtagadtam a „nemes tetem” meglátogatását a szovjet írószövetség

A SZERZŐ FELVÉTELE

a 2017-es ünnepre, így a vártemplom és a városi templom megtekintésére csak kívülről adódott lehetőség.

A tábor első napján minden résztvevő kapott egy kartonból készült ülökét (úgynevezett *Papphockert*), mely a hét központi tárgya volt. Az ülőke három oldalát mindenki egyénileg díszítette a főbb témákhoz kapcsolódó jellemzőkkel (saját név és a résztvevők aláírásai, kedvenc szín, a saját hitre jellemző szimbólumok, szövegek, képek). Az ülőke negyedik oldalára egy „puzzle-darab” került, melyet megfelelő sorrendben összerakva a kartonok a Luther-rózsza képét adták ki, jelképezve ezzel az egy közösséghez tar-

Pesten tanult külügyesének szörnyűkódései közepette. Akkor még nem is álmodhattam egy ilyen szelíd és egyáltalán nem vérengző, rumlikamrás fordulatról, amely – sok egyéb mellett – egy bibliai mondás tökéletes illusztrációja is: „*Ekképen lesznek az utolsók elsők és az elsők utolsók; mert sokan vannak a hivatalosok, de kevesen a választottak*” (Mt 20,16; Károli-ford.)

Már csak egy apró gondolat: milyen szép is volna úgy eltávozni e világból, hogy életünk minden *Lenin* bácsija (és nénije), percmemberkéje és -asszonykájája egymás mellett díszelgne egy – a morvaországainál kiterjedtebb – sokszereplős „ikonosztázon”. Mit mondjak, rendesen betelne a tabló!

■ PETRÓCZI ÉVA

tozást, melynek az Istentől kapott lelki ajándékkal mindenki részese, és az egyes tagok jelenléte nélkül – bármily kicsiny legyen is ez a darab – a kép, a közösség sem lehet teljes.

Ehhez a gondolathoz illeszkedett a záró istentisztelet textusa is (1Pt 4,8–11). Erre az alkalomra már Pyrbaumban került sor, ahol a két gyülekezet lelkésze együtt szolgált a tábor résztvevőinek közreműködésével.

Az istentisztelet után a csákvári csoport – megköszönve a szíves vendéglátást – élményekkel gazdagodva indult haza, várva a jövő évi újbóli találkozást.

■ MÉSZÁROS NELLI

Szél(rózsza)-fűtta történet

Kedves színfoltja volt az idei Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó záró istentiszteletének, amikor a résztvevők három csoportot alakítottak, majd – miután mindenkit elláttak a szükséges eszközökkel – papírrepülőket készítettek, s mikor ez megtörtént, átröpítették egymáshoz az alkalmatosságokat, amelyekre mindenki kedve szerint írhatott valamilyen üzenetet.

Én is készítettem egyet, s természetesen landolt is nálam egy repülő. Olyan hagyományosforma, amelyet legutoljára talán még az általános iskolában készítettem, amikor – rendetlenkedve az órán a tábla felé fordult tanár háta mögött – a kunco-gástól fulladozva dobáltuk egymásnak a többnyire útközben elakadó vagy elkanyarodó légi járműveket.

Am az egyik most pont belém ütöközött, így egyértelmű volt: küldeményem érkezett.

Megvizsgáltam a kis szerkezetet, elolvastam az üzenetet, és eltettem a többi „Szélrózsza-relikvia” közé. Milyen jó lesz majd évek múlva egy hideg téli estén elővenni, többi hasonló társával együtt, és felidézni a soltvadkerti emlékeket.

Elmúlt a nyár, egyre többször köszönti esős hajnal a lustán felkelő napot. Véget ért a szabadság is, újra munka tölti ki a hétköznapokat, ám nem jó hírrrel fogadtak a munkatársak. Jelentős leépítés lesz a vállalatnál, sokak – vagy sokunk – állása, kenyérkeresete, családok egzisztenciája került veszélybe. Nagy a bizonyta-

lanság és a tanácstalanság, vajon kitől kell elbúcsúzni, kiket ítél mostoha sorsra a mindenek felett álló, mohó profithajszolás.

A minap ismét kezembe került a soltvadkerti repülő. Úgy látszik, nem elég gondosan tettem el, és rendetlenségem tanújeleként ismét előke-rült a szerény kis alkotás. Ám túl korán, hiszen még korai lenne nosztalgiazni, felidézni a szép emlékeket. Azért csak széthajtogattam az immár gyűrött, amúgy is törékeny kis jószágot, és ismét elolvastam az ismeretlen testvér nyáron küldött, már elfelejtett üzenetét. Ez van kósza írással törzse rejtett hajtlatába vésve: *Ne aggodjatok a holnapért, a holnap majd aggodik magáért*.

■ GYARMATI GÁBOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

HIRDETÉSEK

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján 18 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházának (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.) földszinti tanácstermében. A szeptember 21-i téma: *Jézus kapcsolata Kumránnal*. Teljes körű istentiszteleti szolgálatot végez – a Szent Margit gimnáziumi gyakorlatnak megfelelően – *Jelenits István* római katolikus paptestvér *Gondoskodás az üldözött Illésről* igei üzenettel.

Szeretettel várjuk a korábbi farkasréti ökumenikus közösség, a megszűnő KÖT (Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság), valamint az International Ecumenical Fellowship Magyar Régiójának tagjait is.

Hálaadó ünnepi istentisztelet Vadosfán

„Áldjad, Istenem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” (Zsolt 103,2) Isten iránti hálával gondolunk arra, hogy az elmúlt években teljes külső és belső felújítás során megújult vadosfai evangélikus templomunk és az orgonánk. A vadosfai evangélikus templomban szeptember 21-én, vasárnap délután 2 órakor kezdődő hálaadó ünnepi istentiszteleten ígét hirdet a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke, *Szemei János*. Az istentiszteletet orgonahangverseny követi: *dr. Finta Gergely* orgonaművész, egyházenész orgonál. Ünnepi alkalmunkra és az azt követő szeretetvendégségre szeretettel hívjuk és várjuk szeretettel együtt.

A Vadosfai Evangélikus Egyházközség presbitériuma

Férfimissziói nap a Dunántúli Egyházkerületben

A Dunántúli Egyházkerület férfimissziói napot rendez szeptember 20-án Répcelakon, az evangélikus templomban (9653 Répcelak, Bartók B. u. 44.).

Program

9.30: Regisztráció

10.00: Nyitóáhitat – *Weltler Sándor*

10.30: Előadás – Mindennapi kihívásaink (*Weltler Gábor*)

12.30: Ebéd (A jelentkezőknek szerény ebédet biztosítunk)

13.30: Férfivirtus: pétanque-bemutató és -verseny, íjászat

14.30: Fórum

16.00: Úti áldás

Jelentkezni lehet szeptember 16-ig *Koháry Ferenc* férfimissziói referensnél – e-mail: ferenc.kohary@lutheran.hu; mobil: 20/824-7122 – vagy a répcelaki evangélikus lelkészi hivatal címén.

Pályázati felhívás iskolatörténeti tanulmányok írására

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága pályázatot hirdet iskolatörténeti tanulmányok elkészítésére.

A jubileumra készülve 2015 a *reformáció és oktatás éve* lesz. A pályázat célja, hogy ösztönözze tudományos igényű iskolatörténeti tanulmányok megírását. A tanulmány témája egy-egy *Kárpát-medencei evangélikus iskola múltjának, újraindulásának és jelenének* együttes bemutatása. Témául választható olyan eddig feldolgozatlan evangélikus iskolatörténet is, mely az államosítással lezárult. A tanulmány a már megírt iskolatörténet(ek)en és évkönyveken kívül használjon fel más forrásokat is (levéltári forrásokat, folyóiratcikket stb.).

A tanulmány *terjedelme* jegyzetekkel, irodalomjegyzékkel és esetleges függelékkel együtt: minimum 4 ív (160 000 n), maximum 10 ív (400 000 n).

Pályadíjak (bruttó összeg): 1. díj: 200 000 Ft • 2. díj: 150 000 Ft • 3. díj: 100 000 Ft.

A tanulmány benyújtásának határideje: 2015. augusztus 31. A jelítség pályázatokat a következő címre kérjük küldeni: Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24. (A jelíge feloldását külön, zárt borítékban kérjük.) A pályázat eredményhirdetése a reformáció hónapjában lesz.

Bővebb tájékoztatás a következő címen kérhető: kinga.pap@lutheran.hu.

FELHÍVÁS

Legmagasabb egyházi kitüntetésünket ősszel adjuk át

2007-ben az országos presbitérium megalkotta azt a szabályrendeletet (I/2007. V. 10.), amely az Ordass Lajos-díj és a Prónay Sándor-díj alapításáról és – évente egyszeri – odaítélésének körülményeiről szól. A 2014. évi díjazandók személyére vonatkozóan a kuratórium ajánlásokat vár.

Emlékeztetül: az *Ordass Lajos-díj* olyan feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi, felszentelt – akár más felekezetű – személynek ítélhető, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. A *Prónay Sándor-díj* olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki vagy amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. A díjakat *ifj. Szilágyi László* szobrász alkotta, velük pénzjutalom nem jár.

Az ajánlásokat – 1500–3000 leütésnyi indoklással – *Zászkaliczky Zsuzsannának*, a kuratórium titkárnak kérjük eljuttatni október 15-ig. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. vagy zsuzsa.zaszkaliczky@lutheran.hu.

A korábbi évek díjazottjai

Ordass Lajos-díj: Terray László (2008), Pósfay György (2009), Pátkai Róbert (2010), Ittész János (2011), Takácsné Kovácsné Zelma (2012).

Prónay Sándor-díj: Berzsenyi Dániel Evangélikus Líceum, Sopron (2008), *Kalácska* együttes (2009), Boleratzky Lóránd (2010), Polgár Rózsa (2011), Benczúr László (2012), dr. Cserháti Péter (2013).

„Kiálts a Város ellen!”

► A világméretű megdöbbenést és felháborodást kiváltó észak-iraki, illetve szíriai „keresztényüldözésről” tartott sajtótájékoztatót az Ökumenikus Segélyszervezet szeptember 4-én Budapesten, az Erzsébet téri Design Terminál konferenciatermében. *Lehel László*, a magyarországi segélyközpont elnök-igazgatója mutatta be a nemzetközi tényfeltáró csapat Erbilből, valamint Duhok kormányzóságából hazatért magyar tagját, *Bálint Gábort*, akinek élménybeszámolójából képet kaphattunk az iszlamista terroristák által veszélyeztetett térség viszonyairól és a megfélemlített menekültek sorsáról. Az eseményen részt vett *Gáncs Péter* evangélikus elnök-püspök is, jelenlétével hitelesítve a felekezeteken átívelő szolidaritást, felhívva a figyelmet a közösségi segítségnyújtás szükségességére.

Rövid bevezetőjében *Lehel László* a tervezett segélyprogramhoz kapcsolódó, a magyar közvéleményben egyelőre mérsékelt fogadtatásra lelt felhívásokról ejtett szót, kiemelve a szervezet országos támogatást kereső aktivitásának biztató visszajelzéseit. Az általa megszólított *Gáncs Péter* a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében fejezte ki együttérzését a vallási fanatizmus áldozatai iránt, majd megemlégtette a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által közzétett tiltakozó nyilatkozatot, melyet többek között *Erdő Péter* bíboros, esztergom-budapesti érsek is aláírt. Ezután az evangélikus istentiszteletek augusztus utolsó vasárnapjára hirdetett adománygyűjtésére tért ki: a menekültek számára felajánlott offertórium keretében nyolcvannyal gyülekezett 2,2 millió forintot gyűjtött össze, tanúságot téve arról a testvéri szeretetről, amely a többnemzetiségű, bizonyos szempontból kisebbségi sorsú evangélikusokat, illetve a – püspök szavaival élve – lutheránus „szórványegyházat” a tíz év alatt másfél millió főről kétszázszáz létszámúra olvadt iraki keresztény közösségekkel összeköti.

A tíz év alatt tizenhét országban – két hónapot Afganisztánban is – szolgáló *Bálint Gábor* vetítéssel illusztrálva osztotta meg a több tízezer fenyegetett keresztény és egyéb vallású (jazidi, szufi, síita stb.) család körében átélt élményeit.

A megrázó történetek alapján csak elképzelni lehet azokat a tragédiákat és szörnyűségeket, melyeket az Iszlám Állam (ISIS) nevű terrorista csoport az elmúlt időszakban elkö-

vetett: a gyilkosságok után árván maradt vagy szintén megölt gyerekek, a rabszolgaként ketrebe zárt fogvatartottak, az egymástól elszakított rokonok meghurcoltatásai olyan jövételen és áldatlan állapotot idéztek elő, amelyen a segélyszervezetek csak enyhíteni tudnak.

Bálint Gábor az iraki menekülttáborokban készített fotókat és videókat vetített: az egyik filmrészletben

egy férfi idézte fel azt a hihetetlen jelenetet, amikor főleg időskorú jazidok ugrottak önként egy szakadékba, hogy több víz maradjon a negyven-negyvenöt fokok hőségben tovább menekülő családtagjaiknak. Egy másik túlélő egy anyát látott, aki a szenvedések elől két lányával együtt vetette magát a mélybe...

A sok lesújtó esemény közepette azonban akadt egy-két reményteljes momentum is. Egy terroristának öltözött ortodox pap két lányt mentett meg, visszatérve a megszállt moszuli területre, de volt olyan is, akinek sikerült elérnie, hogy visszavárolhasson valakit szerettei közül a rabszolgaságból. A menekülttáborba kényszerülő üldözöttek nagyobb része mégis mérhetetlen veszteségekkel élte túl a népiirtásra emlékeztető hadjárat kritikus időszakát.

A készülő magyar segélyprogram humanitárius munkája előreláthatólag azokra a családokra fog kiterjedni, melyeknek tagjai különösen hátrányos helyzetbe kerültek – közölte *Bálint Gábor*. Az általa is meglátogatott, huszonkét fős *Munther* család jelenleg egy erbili házban él három mozgásképtelen, fogyatékkal élő gyerekkel. Remélhetőleg őket és a hozzájuk hasonlóan kiszolgáltatott kis közösségeket is sikerül a szervezetnek felkészítenie a nagy kihívást jelentő téli időszakra, segítséget nyújtva az alapvető szükségletek igénybevételéhez, ezzel együtt hitet adva a jövőbeli újrakezdéshez.

Addig is az adománygyűjtés folytatódik, így mindenkinek lehetősége nyílik egy kis gondviselésre, amely – ha éppen szerény hozzájárulásnak tűnik is – részese lehet az áldozatok fel-emelésének, legalábbis az őket nyomasztó terhek megkönnyítésének. Ahogy a segélyezést elindító Egyházak Világtanácsa, az ENSZ és egyéb világszervezetek – így módon *Lehel László* és munkatársai is – egy nagyobb gondviselés közvetítői lettek, úgy lehetünk most mi is távoli testvérei a néhai ninivei népeknek.

„Kelj fel és menj / Ninivébe, kiálts a Város ellen! / Nagy ott a baj, megáradt a gonoszság...” – szólítja fel a vo-

nakodó prófétát az Úr *Babits Mihály Jónás* könyve című versében. Mondhatni, ószövetségi állapotok uralkodnak most is a feldúlt térségben... Ha nem is prófétai prédikációval, de egy-egy imával mindenki szót emelhet az áradó gonoszság ellen, a menekültek megmeneküléséért.

■ PAPP MÁTÉ

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Bálint Gábor a szeptember 4-ei sajtótájékoztatón

FOTÓK: MOSZ

Jó tanács – a tanácsadáshoz

Szoktál-e tanácsot kérni, mikor egy probléma vagy dilemma előtt állsz? És ha igen, hogyan válaszod meg, kihez fordulj?

Seth Godin neves publicista hívja fel a figyelmet a jó tanács néhány fontos ismérére. Szerinte a jó tanács megfizethetetlen. Nem az, amit hallani szeretnél, hanem az, amit meg kell hallanod... A jó tanácsnak nem az a célja, hogy jobban érezd magad, hanem hogy jobbá válj.

Amikor tanácsot kérünk, szinte biztosak vagyunk benne, hogy majd azt mondják, amit hallani szeretnénk – megerősítik a következtetéseinket, vagy visszaigazolják azokat a döntéseinket, amelyeket igazából már meg is hoztunk. Ám az igaz barátok és a megbízható tanácsadók nem hízelegni akarnak. Ők készek felvállalni annak a kockázatát, hogy kemény igazságokra világítsanak rá, ha úgy ítélik meg.

Emlékszem egy olyan időszakra, amikor éveken keresztül jó munkám volt. Néhány elemét kifejezetten élveztem, mégis egyre növekvő nyugtalanság lett úrrá rajtam. Az egyik nyomós ok, amiért nem éreztem készletét új munka után nézni, a biztonság volt. A jövedelemmel meg voltam elégedve, „komfortosan” éreztem magam a szerepemben, és mint annyi más ember, én is úgy véltem, ez a már jól ismert szerep kevésbé rossz, mint az ismeretlen kockázata.

Aztán egészen váratlanul az egyik barátom azt kérdezte: „Ha a pénz nem számítana – ha garantálnák, hogy annyit fogsz keresni egy másik helyen, amennyit elegendőnek tartasz –, maradnál?” A kérdés hideg zuhanyként ért, és rövid megfontolás után be kellett ismernem, hogy akkor valószínűleg váltanék. Nem sokkal ezután – anélkül, hogy kérdeztem volna – három további barátom javasolta ugyanezt. Így aztán elkezdtem álláslehetőségek után kutatni, és néhány hónapon belül egy sokkal

nagyobb elismerést nyújtó és kihívást jelentő munkát találtam. Barátaim tanácsa valóban megfizethetetlennek bizonyult.

A Biblia gyakran beszél a jó tanács és a bölcs tanácsadás előnyeiről, különösen a *Példabeszédek könyvében*. Íme, néhány idézet a Szentírásból a jó tanácsról:

Viselkedj bölcsen tanácskérés során! Könnyen meg tudjuk magunkat győzni arról, hogy helyesen gondolkodunk, és nincs szükségünk mások tanácsaira. Ám ha tanácsot kérünk, tanácsadóink rá tudnak világítani érvelésünk gyenge pontjaira. „*A bolond helyesnek tartja a maga útját, a bölcs pedig hallgat a tanácsra.*” (Péld 12,15)

Több helyről kérj tanácsot! Hogy biztosan helyes tanácsot kapj, ajánlatos több olyan emberhez fordulnod, akinek bölcsességében és tisztánlátásában bízol. „*Meghiúsulnak a tervek, ha nincs tanácskozás, de megvalósulnak, ha van sok tanácsadó.*” (Péld 15,22)

Fogadd meg a jó tanácsot, és növekedj bölcsességben! Egyikünk sem ismerheti a választ minden kérdésre, csak mások tanácsain keresztül ismerhetünk meg új szempontokat és látásmódokat – melyek javunkat szolgálják. „*Hallgass a tanácsra, és fogadd el az intést, hogy végre bölcs légy!*” (Péld 19,20)

Ne hagyd ki a „Legfőbb Tanácsadót!” Ézs 9,5-ben Isten: „*Csodálatos Tanácsos!*” Tanácskérés során nem hanyagolhatjuk el, hogy imádságban tanácsért forduljunk hozzá, és olvassuk a Szentírás vonatkozó tanításait. „*Ha pedig valakinek nincsen bölcsessége, kérjen Istentől, aki készségesen és szemrehányás nélkül ad mindenkinek, és meg is kapja.*” (Jak 1,5)

■ ROBERT J. TAMASY
Forrás: *Monday Manna*

SEMPER REFORMANDA

„Az a szeretet, mely (az ő teológusai szerint) megköveteli a végső szükségét, az gyámoltalan, sőt tehetetlen, azaz egyenesen semmi. Mert amikor a szeretet magáról megfelelőképpen mások javát keresi (1Kor 13,5), akkor hogy várná ki a végső szükségét, hiszen ez a kivárás még a vádlatok vagy a kövek természetének sem felene meg. A legfinomabb teológusok ugyanis Jánosnak ezt a helyét: ha valaki látja, hogy testvére szükségét szenved (1Jn 3,17), a végső szükségére értik úgy, hogy csak akkor esel halálos bűnbe, ha az éhhalál szélén állolnak nem adsz enni. Pedig az evangélista ezt akarta mondani: ha valaki látja, hogy testvérenek szüksége van valamire, hogy rászorul valamire, ahogyan az Úrnak szüksége volt

a számra és csikájára (Mt 21,2), és ahogy a *Cselekedetek könyvében* ételt osztottak minden rászorulónak (Ap-Csel 2,45; 4,35). Tehát a teljes szeretetet kioltó ilyesfajta hitetlen értelmezésre mondta *Bartholomaeus* a »tehetetlen szeretet«. Ezt egyetlen doktortól sem vettük, legfeljebb attól, aki így szólt: »*Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük...*« (Mt 7,12) De azt hiszem, ők is kétségtelenül szívesen vennék, ha megíratnák őket, hogyha éppen nem halálosan szomjaznak, s a szeretet sérelmének tartanák, ha nem kapnának inni, maguk viszont nem sértik meg a szeretetet azzal, ha csak a szomjhalál szélén állolnak nyújtanak segítséget. Mikor lesz tehát köteles a szeretet? Ki mondja meg, mikor áll be a végső szükség? Ezek a szörnyek csigázták fel *Bartholomaeus* magiszter képzeletét, amikor ilyeneket hallott tőlem.”

► *Luther levele Johannes Langnak* (Erfurtban), 1516. október közepe (Csepregi Zoltán fordítása)

ZSIRAI LÁSZLÓ

Lélekerősítő

Verset olvasol, rímeket,
kikölcsonzod a szívemet,

belőle mosolyog a jó
lélekerősítő: a szó,

az alakuló gondolat
hűen tükrözi gondodat,

amit a holnap eltemet.
Isten formálja lelkedet.

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: „...*valahányszor megtettétek ezeket akár csak eggyel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg.*” (Mt 25,40)

Szentháromság ünnepe után a 13. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az élő hitből fakadó jó cselekedetekre bátorítanak a szeretet nagy parancsolata alapján; mert a hit cselekedetek nélkül halott! „Az Úr törvényében boldog, aki gyönyörködik.” (GyLK 668) És „az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait, az ő parancsolatai pedig nem nehezek.” (1Jn 5,3; LK) Az Úr Jézus jó cselekedetekre készíti fel Isten gyermekeit; és heti igénkben azonosítja önmagát a legkisebb felebarátjával (lásd Péld 19,17). *Dr. Luther* ezt így érti: „Isten oly mélyre alázódik, hogy mindent, amit a szegényekkel cselekszünk, úgy vesz, mintha vele magával tettük volna! A világ telis-tele van Istennel. Jól vigyázz, hogy el ne menj az Isten mellett!” A pap és a lévíta meglátta és elkerülte a félholtra vert és kifosztott névtelen embert. Egy arra utazó samaritánus pedig megszánta és gondját viselte. Jézus ezt kérdezte: „...*e három közül ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek?*” A törvénytudó ezt felelte: „*Az, aki irgalmas volt hozzá.*” (Lk 10,36-37) A szeretett tanítvány pedig ezt kéri: „*Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van... ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért. (...) ha szeretjük egymást, Isten lakik bennünk, és az ő szeretete lett teljessé bennünk.*” (1Jn 4,7-10.12) Az Úristen gyakorlati útmutatást is adott a felebaráti szeretet gyakorlására: „*Minden hetedik év végén engedd el az adósságokat! (...) megparancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő elesett és szegény testvéredhez.*” (5Móz 15,1.11) És prófétája által, „...*mondja az Úr Izráel házának: Engem keressetek, akkor életben maradtok! (...) Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót, szeressétek érvényt a törvénynek a kapuban!*” (Ám 5,4.15) S a jövővények, árvák és özvegyek sorsát már az emberszeretet mőzesi törvényei is védtek: „*Ne forgasd ki jogaiból a jövővényt és az árvát, és ne vedd zálogba az özvegy ruháját! Emlékezz arra, hogy szolgálta voltál.*” (5Móz 24,17-18) Az első keresztyének testvéri közösségben éltek együtt: „*A hívők egész gyülekezete pedig szívében és lelkében egy volt. (...) mindenük közös volt. Nem volt közöttük egyetlen szűkölködő sem. Az apostolok pedig nagy erővel tettek bizonyosságot az Úr Jézus feltámadásáról, és nagy kegyelem volt mindnyájukon.*” (Ap-Csel 4,32-34) Júdás tettét nem a szeretet új parancsolata (lásd Jn 13,34) vezérelte. A Mester „*árulója ezt a jelet adta nekik: Akit megcsókolok, ő az, őt fogjátok el! (...) Jézus ezt mondta neki: Barátom, ezért jöttél!*” (Mt 26,48.50) S a másik, *Júdás, Jézus Krisztus szolgálója, Jakabnak pedig testvére, köszöntését küldi az elhívottaknak.*” S Istent dicsőíti: „...*az egyedül üdvözítő Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által: dicsőség, fenség, erő és hatalom öröktől fogva, most és mindörökké.*” (Júd 1,25) „A Szentháromságnak, / Dicséret, dicsőség, / Most és mindenkoron / Örök hálaadás!” (EÉ 40,3) Te is zengd ezt!

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

ISTENNEL SZÖVETSÉGBEN

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ
Budapest,
Deák téri evangélikus templom

2014. október 11.
szombat, 10–16 óra

09:40
Éneklés a Korál-sziget együttesel

10:00
Köszöntés, ima – Szemerei János
Noé bárkája – gyermekkantáta a kiskőrösi evangélikus óvodások és iskolások közreműködésével
Vezető: Farkasné Gombár Ildikó és Fodorné Faragó Krisztina

Igehirdetés – Isten szövetsége a világgal (1Móz 9)
– Gáncs Péter

11:15
Bibliakörök

12:45
Ebédszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14:00
Tanúságtétel
Dr. Solt Pál, a legfelsőbb bíróság volt elnöke
Berecz András ének- és mesemondó

15:00
Igehirdetés – Az új szövetség – Sefcsik Zoltán
Úrvacsora – Cselovszky Ferenc
Ének – Új teremtés együttes

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdéák óvoda termében. A 2-6 éveseknek a második emeleten, a 7-12 éveseknek az első emeleten. Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága.

PALACKPOSTA

„Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr”

Éveken át zengtük konfirmációs órákon és ifjúsági alkalmon az „Elindulsz végre, vár a széles nagyvilág” kezdetű ifjúsági éneket. Most, a 2014/15-ös tanév elején döbentem csak rá, hogy ebből a szempontból eddig leginkább csak ráhangoltam mások után indulására, segítettem embereket életfordulók átvészelésében, lelkesítettem a nehezen indulókat vagy megtorpanókat.

Az új tanév azonban most számomra is valódi indulás helyzetet hozott. Új lakhelyet, új szolgálati területet, gyermekeink új iskolába indulását. Nem lehet nem belegondolni ilyenkor, vajon mit hoz a jövő. Milyen lesz az új tanév, milyen lesz az új helyzet, milyen lesz mindaz, ami ma még ismeretlen és felfedezésre vár?

Miközben az ember ilyen és hasonló kérdéseken töpreng, olyan könnyen költözik szívébe a bizonytalanság, a jövőtől való félelem, az eddig biztos pontok és kapcsolódások elvesztése miatti megtorpanás. Biztosan nem véletlen, hogy *Jeremiás könyvéhez* fordultam megerősítésért. Mindig is lenyűgözött az a prófétai lelkigondozás, amellyel bajba jutottakon, elbizonytalanodott embereken segítettek a próféta által, hogy Isten biztató üzenetét közvetítették az emberek felé. A címben már megjelenő isteni biztatás is ezzel a megerősítéssel folytatódik:

„...békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek.” (Jer 29,11)

Igen, van olyan helyzet az életben, hogy el kell indulni, a szolgálatot vagy a tanulmányokat máshol kell folytatni, egy fontos döntést meg kell hozni, vagy bele kell vágni egy olyan új feladatba, amely addig nem volt az ember látókörében. Nem csak a régi időkben tartottak az emberek az ilyen változásoktól – ma sem könnyű ez. De Isten erőt adó szava ma is ugyanolyan biztató és megerősítő lehet, mint régen.

A napokban fogadjuk kollégiumunkban az ország minden tájáról érkező egyetemistákat, akik a tanévet Budapesten fogják tölteni. Indulásunk közös – lehet, hogy gondolataink, bizonytalanságunk is hasonló. El kell indulni, vár a széles nagyvilág...

Biztos vagyok benne, hogy ha Jeremiás szavai is ott hangoznak a fülünkben és a szívünkben, akkor ez az indulás bátor is lehet. Jó érzés tudni: nem csupán bizonytalansággal gondolhat az ember a jövőre. Békességgel és reménységgel is lehet, hiszen tudhatjuk, hogy Isten akarata és szándéka is ez. Jézus által megváltozott és reménységgel megajándékozott emberek vagyunk, akik most is békességgel és reménységgel tekinthetnek az új tanév, egy új élethelyzet, egy új feladat elé.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Névjegy: Pángyánszky Ágnes

Hosszú évek gyülekezeti lelkesítő szolgálatát az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkesítőként kezdem az új tanévet. Reménységgel tölt el az a bizalom Isten részéről, hogy olyan emberek között végezhetem most szolgálatomat, akik a lelkesítő, kántori vagy hitoktatói, hittanári szolgálatra készülnek. Lelkesítő tapasztalataimat és az Istentől jövő békességet és reménységet szeretném átadni az egyházi szolgálatra készülőknek.

AJÁNLÓ

Dicsőítő est a Budapest Sportarénaiban

Szeretettel hívnak minden érdeklődőt szeptember 26-án a Budapest Sportarénaiban, ahol a sokak által kedvelt angol rap/hip-hop/dance csapat, az LZ7, majd az ausztrál *Planetshakers* vezet bennünket a – tölki megszokott energikus és erőteljes – dicsőítésben.

Az ausztrál *Planetshakers* immár második generációval működik, és több mint húsz nemzetközileg is terjesztett albumot tudhat magáénak. Dalait már magyar nyelven is énekelhetjük.

A 2005-ben alapított LZ7 együttes pörgős zenéje mellett különleges színpadi show-jával próbálja hiteles mondanivalójára felhívni a figyelmet. Céljuk, hogy a fiataloknak átadják az örömhírt a zenén és a táncon keresztül, hogy szemléltessék a Jézus Krisztusba vetett hitet, és lehetőséget adjanak minden fiatalnak, hogy elfogadja Jézust megváltójának.

Lindz – az együttes alapítója – így nyilatkozott egy interjúban: „Szeretnénk látni, hogy a gyerekek megváltoznak. Szeretnénk kifosztani a poklot, és feltölteni a mennyet!”

Hívunk tehát minden fiatal és lélekben fiatal: gyertek, tapasztaljuk meg együtt Isten szeretét, lépünk közelebb hozzá a dicsőítés által! Bátorítunk benneteket, hívjátok el a barátaitokat, mert hisszük, hogy Isten megszólítja őket ezen az estén! Most minden belépőjegy mellé adunk még egyet ajándékba. (Bővebb információ: ezazanap.hu)

■ CSAPÓ SZILVIA

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

„Isten az álmaink előtt jár..”

Beszélgetés három hatodéves teológussal

▶ 111 kötelező tantárgy, 350 kredit, 10 félév. Vizsgák, szigorlatok, nyári gyakorlatok, szupplikációk. Röviden ennyi minden van egy ötödéves teológushallgató mögött, de ennél még jóval több leírhatatlan élmény, melyeket most hátrahagy. De vajon mi vár rá az elméleti képzés után? Erre a kérdésre pontosan még az Evangélikus Hittudományi Egyetem fali közt megrendezett hatodéves-konzultáció résztvevői sem tudnának válaszolni, azonban hárman közülük szívesen meséltek arról, hogyan készülnek a gyakorlati évküvre, milyen érzésekkel vágnak bele teológuséletük új szakaszába. *Móricz Nikolett* a pestújhelyi, *Bence Áron* a budahegyvidéki, *Farkas Ervin* pedig a hévízgyörki gyülekezetben látja majd el hatodéves szolgálatát.

– Már többször találkoztatok a mentorokkal, és túl vagytok az első konzultáción is. A startvonalnál állva milyen érzésekkel vágtok bele az előttek álló gyakorlati évbe?

NIKI: Én mostanában érkeztem vissza Lipcseből Budapestre, az életem még – fizikailag és lelkileg is – dobozokban hever, sok minden vár kicsomagolásra, feldolgozásra. Hálás vagyok, hogy lezárult mögöttem egy fejezet, a felfedezés örömeivel és nyitottságával várom az újat, ami egyszerre felvillanyoz, az egyházi életet eddigi képeimet felülírja, az öt évvel ezelőtt hozott döntésem pedig új perspektívából világítja meg.

ERVIN: Izgalom. Leginkább ez az, ami most kitapintható. Bennünk van a „kirepülünk” érzése, ugyanakkor tudatosan figyelünk arra, hogy mi még csak hatodévesek vagyunk! Nem szabad túlvállalni magunkat vagy teljesen elszakadni az iskolapadtól. Nemcsak azért, mert a jó pap holtig tanul, hanem mert ez is az út része.

ÁRON: Kicsit kuszán érzem még magam, hiszen csak néhány napja érkeztem haza Finnországból. A költözésem Budahegyvidékre most zajlik, a heti rendemet még nem tudom pontosan, lépésről lépésre tárul fel előttem az itteni élet. A mentorom és a gyülekezet kedves és befogadó, fokozatosan egyre többet tudok meg róluk és a feladataimról. A konzultáció pedig nagyon hasznos volt, színültig töltve fontos gyakorlati tudnivalókkal éppen úgy, mint izgalmas elméleti megalapozással.

– Az egyetemi mindennapok fejezete is lezárult az életemben. Mire számítottok, a megszerzett ismeretekből mit fogtok a leginkább hasznosítani a gyülekezeti életben?

ÁRON: Szerintem elsősorban a gyakorlati teológiai ismereteimet, a hittantánításnál a hospitációs és tanítási gyakorlatot, no meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett pedagógiai ismereteimet fogom használni. Ha azt érzi az adott gyülekezeti kör vagy tag, hogy egy feléje nyitott, érdeklődő, nem mesterkélte lelkészjelölttel áll szemben, akkor maga is befogadóvá válik irántam. Ez a környezet alkalmas arra, hogy meghalljuk egymás hangját, üzenetét. Ekkor lesz majd számomra az az elméleti tudás és nézőpont, amelyet egyetemi éveim alatt elsajátítottam.

ERVIN: Mindennek az alapját a biblikus tanulmányok képezik, ezek nélkül nem lehet kiállni gyülekezet elé, ezek jelentik az

örök kontrollt egy teológusnak. Én a lexikális tudásanyag mellett bízom az eddig megszerzett tapasztalatokban is. Az egyetem nemcsak a könyvtárakat nyitja meg a hallgatói előtt, hanem teológusként óhatatlanul bevonnak bennünket az

Farkas Ervin

Móricz Nikolett

Bence Áron

egyházi szolgálatokba már a stúdiumok alatt is. Gyülekezetlátogatások, szupplikációk, különböző missziós és kisebb közegházi lehetőségek. Ezek az élmények is mind elkísérnek.

NIKI: Azt gondolom, az önállóság, a reflexió és a kritikai látás kibomlásának függvénye is, hogy ki mennyire képes hozott ismereteit a gyakorlatba átültetni. A teológia csapásirányokat jelöl ki, amelyeken végighaladni már egyedüli feladat: számomra a biblikus teológia és a pszichológia a kulcs, hogy felismerjem Isten szavának sokszínűségét. Minden közegben megtalálhatók azok a lépések és dimenziók, hogy Isten szava hallható, érthető és életformáló legyen.

– Niki és Áron, ti nemcsak itthon, hanem külföldi egyetemen is kipróbáltátok magatokat, hiszen mindketten tanultok Németországban, illetve Áron, te lelkesítő szolgálatot is végeztél Finnországban. Milyen készségeket szereztetek odakint, amelyek hasznosak lehetnek a hatodéves során?

NIKI: A 2013/2014-es tanévben a Lipcsei Egyetemen tanultam, és a Gusztáv Adolf Segélyszervezet (GAS) ösztöndíjasaént több német tartományban is kipróbálhattam magam gyülekezeti gyakorlati és utazó küldött szerepkörben. Amikor júliusban rám adták a GAS búcsúajándékát, egy szász talárt (Luther-kabátot), akkor tudatosult bennem igazán, hogy mi minden formált, érlelt, tett próbára a kintlétem alatt. Megtanultam rövid idő alatt utat találni a legkülönfélébb kultúrájú és mentalitású gyülekezetekhez, érdekeket képviselni, hálózatokban gondolkodni, kapcsolatokat kötni és elengedni. A hatodéves azt is megmutathatja, mit használhatok mindezekből hazai környezetben.

ÁRON: Kezdem Finnországgal. Az elmúlt két nyáron egy kis keletfinn városka, Kiuruvesi nagy evangélikus gyülekezetében dolgoztam „nyári teológusként”. A finnnek bevett szokás, hogy a teológushallgatók nyáron a szabadságra ment lelkészeket helyettesítve különböző gyülekezetekben már egyetemi éveik alatt jókora gyülekezeti gyakorlatra tesznek szert. Cserébe náluk nincsen hatodéves, a finn lelkészjelöltek rögtön csobbannak a mély vízben. Kiuruvesiben a kazuális szolgálatok kivételével sokféle lelkesítő feladatba beleszólhattam: konfirmációs táborok szervezésében vettem részt, családi istentiszteleten szolgáltam, látogattam, Taizé-áhitatokat tartottam, házi cso-

nézet és tevékenységi kör férhet meg egymás mellett.

ÁRON: Hegyvidék dinamikus, családias, értelmiségi gyülekezet: izgalmas kihívásokra számítok mind az ifjúsági és gyermekalkalmakkor, mind pedig a különböző bibliaórák, előadások, prédikációk alkalmain. Itt folyamatos pörgésben él az ember: nem lehet el-lanyhulni, mert a fiatalok új impulzusokra éhesek: életszabály, izgalmas megközelítések, programokra. A különböző értelmiségi körökben pedig – nagyon remélem legalábbis – nem fognak megelégedni az elcsépelet, túlszajkózott teológiai kijelentésekkel. Ahogy Béres professzor konzultációs előadásában is elhangzott: akkor leszünk hitelesek, ha a saját körünk által feltett kérdé-

portban képviseltem az egyházat, prédikáltam és liturgizáltam. Nagyon hálás vagyok a kiuruvesi lelkészeknek és híveiknek, hogy befogadó szeretetükkel lehetővé tették, hogy a gyülekezeti életben is gyakorlatot szerezhsek.

Németországgal, Göttingen-nel kapcsolatban más a helyzet: itt izgalmas, friss fuvallattól eleven teológiai utakat ismerhettem meg, amelyek „tágas térre vezettek engem”.

A hatodéves egyik nagy kihívása, hogy vajon át tudom-e adni ezeket a határokat feszegető szemléleteket a gyülekezetnek. E kommunikációs kihívással kapcsolatban göttingeni spirituális példája lebeg a szemem előtt, aki szelidségével, türelmével és kreatív pedagógiájával az újszerű, szokatlan teológiai gondolatokat is közel tudta hozni hallgatóihoz.

– Milyen speciális kihívásokra számítottok a rátok váró gyülekezetekben? Más feladatokat tartogat egy budapesti, illetve egy vidéki közösség?

ERVIN: Természetesen, más a légkör, más a mentalitás. Eről regényt lehetne írni. Főleg mivel város és város, falu és falu között is sok különbség van. Általában egy vidéki, egylelkes gyülekezetben más a szolgálat, mint egy programokban gazdag városi közösségben. A falu máshogyan sokszínű! Ott inkább a beszélgetések dominálnak. És sok esetben a meghallgatás.

NIKI: Odafigyelve és érzékenyen kell közelíteni egy gyülekezet iránt és íratlan értékeihez, rítusaihoz, sokszínű hagyományaihoz, súlypontjaihoz, ez mindannyiunk kihívása. Én egy vidéki, tradicionális dunántúli gyülekezetből, Farádról származom. Talán egy olyan fővárosi peremkerületben, mint Pestúj hely, többféle életforma, világ-

sekre mutatunk fel válaszlehetőségeket, a keresztyén üzenetet napról napra átfogalmazva, életre hívva a magunk számára.

– Tegyük fel, hogy 2015. június végén járunk. Milyennek látjátok magatokat a hatodéves végén, milyen tulajdonságokkal gazdagodtatok?

NIKI: Egy önarcképet festő ember sem lehet önmaga mérceje... Megannyi találkozás, élmény vár ránk, általunk előre nem sejtető hatásokkal, következményekkel. Mégis, ott akarok lenni, ahol szükség lehet rám: nem a központban, nem is csak a periferián, hanem sokakkal az úton, így szeretném továbbadni a bennem élő reménységet.

ERVIN: A futurologia nem az erősségem, viszont annyi biztos, hogy kihívásokkal teli év elé nézünk. Remélem, hogy ezek a próbatételek megedzenek, növelik a teherbírást, tágtíják a látásmódomat. Az első konzultáción Varga Gyöngyi tanárnő arról beszélt, hogy Isten az álmaink előtt jár. 2015 júniusa jelenleg egy messzi álom. A stabilitás ebben az álomban mégis az, hogy Isten már ott is ott van. És arra vezet. Hogy magunkkal kapcsolatban a remények és a végső tapasztalatok akkor mik lesznek... nos, ez akkor fog számunkra világossá válni. Addig marad feladatként a hitélet és az önművelés.

ÁRON: Remélem, hogy nagyobb lesz a munkabírástom, fejlődöm majd türelemben és a szépség töredezettség mögötti felismerésben. Nagyon remélem, hogy pontosságot is fogok tanulni. Büszkén jelenthetem, hogy az első napomon még nem késtem el sehonnán! Adja Isten, hogy ez a sikerszeria egész évben folytatódjék!

■ KBL

Fél évszázada lobog az egyházmegyei nagytábor „tüze”

▶ Ötvenedik születésnapját ünnepelte az idén a Fejér-Komáromi Egyházmegye nagytábora. A fiatalok közötti szolgálat 1964-ben indult, akkor még rejtetten, jóval szerényebb körülmények között. A régi és az új táborozók szeptember 6-án, szombaton Nagyvelegen adtak hálat Istennek az elmúlt évek áldásaiért.

Az egész napos táboralálkozó a nagyvelegi faluházban tartott ünnepi istentisztelettel kezdődött, amelyen egykori táborlakók végezték a liturgia szolgálatát: Nagy Gábor sűri lelkész, az egyházmegye ifjúsági felelőse mellett Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, valamint Nobilis Mária római katolikus és Bölcsházi András református lelkészek. Az úrvacsoraosztásban Szarka István esperes, Szarka Éva bakonycsernyei és Farkas Eteleka oroszlanlyi lelkész is közreműködött.

Az alkalmon Sztruhár András, a táborok egyik alapítója hirdette Isten igéjét. Prédikációjában visszaemlékezett az elmúlt ötven tábori hétre,

melyek közül ő maga negyvenkilen volt jelen személyesen. A szép emlékek felidézése mellett azonban azt is hangsúlyozta: a programok lényege mindig az, hogy megízleljünk valamit Krisztus valóságából, ahogyan a tanítványokkal történt a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1–9). „A táborokban Jézus szava szólít meg. Ez vezetett és tartott meg bennünket” – fogalmazott Sztruhár András.

A közös úrvacsoravételt a több mint kétszáz jelenlévő bemutatkozása követte, majd egy meglepetés következett: Szemerei János püspök és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő ugyanis az alkalom megkoronázásaként egyházkerületi érmet adott át Sztruhár

Andrásnak. A kitüntetéssel a díjazottnak az Oroszlány és környéke, majd a Fejér-Komáromi Egyházmegye ifjúsága körében, valamint az egyházmegye gyülekezeteiben végzett, több évtizedes hűségét és a kerületi kórustalálkozók szervezésében végzett munkáját ismerték el.

A nap további programjai a jelenleg a táborok helyszínétől szolgáló Grünfeld Pál Evangélikus Vendégházban, az

az a nagyvelegi kastélyban zajlottak. Az épület a rendszerváltás után kerülhetett vissza egyházi tulajdonba.

A közös ebédet fórumbeszélgetések követték, melyeket a tábor jubileumára kiadott emlékkönyvből, illetve újsággyűjteményből felolvasott írások színesítették. Elsőként Szemerei János, Szarka István, Bölcsházi András és Nobilis Mária idézte fel emlékeit, majd az alapítók, az első nemzedék tagjai be-

széltek élményeikről. Sztruhár András mellett Turay Attila, dr. Sassy Endre, Bálintné Varsányi Vilma és Turbucz Péterné Göllner Márta elbeszéléséből ismerhették meg a kezdeteket a fiatalabbak. A „szocialista embertípus építésétől” a focimeccsken keresztül a szabad ég alatt alvásig sok minden szóba került.

A szabad időt beszélgetéssel, játékkal és régi videofelvételek megtekintésével tölthették a jelenlévők. Ezután Szemerei János püspök mondott úti áldást, majd vacsora és táncház zárta a napot.

A táboralálkozó – a szervezők szándéka szerint – nem csupán a néha nehéz, néha örömteli időszakok felidézésével, a humoros történetek emlegetésével telt, de visszaadott valamit abból a légkörből, abból a lelkiületből, amely az elmúlt ötven évben jellemezte az egyházmegyei táborokat, és amelyen keresztül Isten sokak életére lehetett nagy hatással, sokakat indított el a hit és a szolgálat útján.

■ ADÁMI MÁRIA

A kitüntetett alapító, Sztruhár András

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Újra találkozhattak az észak-magyarországi evangélikusok

▶ Sokéves hagyomány immár, hogy a Borsod-Hevesi Evangélikus Egyházmegye csendesnapot hirdet augusztus egyik utolsó hétvégéjére a tállyai evangélikus templomba. Az alkalmat elsőként Veczán Pál, az egyházmegyében 1997-től 2004-ben bekövetkezett haláláig esperesként is szolgáló evangélikus lelkész szervezte meg 24 évvel ezelőtt. Azóta sincs ez másként: vannak, akik szórványközösségekben élve egész évben várják, hogy ebben az alkalmi gyülekezetben tapasztalassák meg az Úristen közöségét formáló szeretetét.

Az idei évben Egertől Kölcséig több mint száz evangélikus indult útnak és ünnepelt együtt. Az együttlét házigazdája a már új nevet viselő Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség, amelyet Asztalos Richárd lelkész hűséggel pásztorol. A hűség fontosságáról és a kisebbségi, szórványos lét kihívásairól is szó volt Buday Barnabás jelenlegi esperes prédikációjában, hiszen a hegyaljai maroknyi közösség példát ad arról, hogy hitünket, gyökereinket és közösségünket nehézségek között is megőrizhetjük. Mindezt erősítette a nap igéje: „Mert nem a félelem lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7)

Ez az az igeszakasz, amelynek különböző „fordításaira” ismerhetett rá minden jelenlévő az Afrikából hazatért misszionárius házaspár – dr. Bálint Zoltán és dr. Bálintné Kis

TÓTH MELINDA FELVÉTELE

Beáta – lenyűgöző előadásában, a süteményeket az asztalra varázsoló kezekben, az arnóti Nahaj testvérek zenei szolgálatában, Bernáth Richárd cserkészetről szóló színes prezentációja során vagy éppen a Holdviola együttes felemelő koncertjében (képiünkön). A nap vége felé „Erdő, erdő, erdő...” kezdetű népdalunkat, melyet a Fonogram-díjas együttes feldolgozásában kereskedelmi rádiók és televíziók is gyakorta lejátszanak, három generáció énekelte együtt Török Tillával, aki énekével és jelenlétével beragyogta a templomot.

Az úrvacsora közösségét ezen a napon talán különösen is átélhették a jelenlévők, gondolva az iraki keresztényekre és a távoli területeken élő, hitüket sokszor magányosan vagy néhány fős közösségekben gyakorló evangélikusokra. Jó volt érezni, hogy a szórványosság és a távolság nem feltétlenül az Isten-nélküliséget jelenti, és hogy a számos kihívást megélt észak-magyarországi evangélikusokat ezen a verőfényes augusztusi szombaton Tállyán valóban az erő, a szeretet és a józanság lelke járhatta át.

■ BUDAY-MALIK ADRIENN

Kavicsokból építkezünk

„Mondjuk el együtt...” – Az istentiszteleti közös hitvallás – hallom, ahogy a mellettem levő is mondja, akarja, reméli – megerősít engem is mind abban, ami elhangzik. A megerősödés e különleges élménye lehet a mienk akkor is, amikor más közösségek hitvalló példájáról olvasunk. Hitünkben való testvérségünk közös öröme adhat aztán erőt a saját közösségünkben, gyülekezetünkben megtalált feladatainkhoz.

Arnót, ez a Miskolc melletti, borsodi kis falu különleges helyzetben van, hiszen a nagyváros vonzása sok olyan fiatal csábít ide, akik csendesebb lakókörnyezetet keresnek, és itt telepednek le. Ez pedig jövőt is jelent, családok jövőt. A helybeli, évszázados múltú evangélikus egyházközség („seit 1554”) legújabb kori kihívása és egyben megmaradásának útja ezeknek a beköltöző fiatal családoknak a megszólítása. Ez a kihívás másfajta egyházképet kell, hogy élénk rajzoljon, mint ami az „általános”.

„Legyen a gyülekezet egy jó hely, ahova jó eljönni, ahol jó lenni” – mondják fiataljaink. Ahol a közösségben töltött bizonyos idő múltán megérezhetjük a Szentlélek munkálkodását a szeretettel és figyelemmel teli közösség tagjainak egymás felé való megnyilatkozásaiban. A köszönésben, a beszélgetésben, egymás számon tartásában.

Mindez nem újdonság, hiszen ezek az élő közösségek jellemzői. Ám – szomorú tapasztalataink igazolják – az ajándékul kapott rend, az egyházszervezet és az évszázados hitgyakorlati forma sokszor nem segíti, hanem éppen hogy gátolja az Isten jelenvalóságáról és gondviseléséről szóló tapasztalatok megszerzését. Ráadásul nem ritka az a jelenség sem, hogy mind ez a templom szolgáinak érzéketlen magatartásával is társul.

A családok alkalmak – csakúgy, mint más fiatalodó közösségekben – Arnóton is új istentiszteleti lehetőséget igényelnek. Lelkész és gyülekezet számára egyaránt. A generációk közös hitvallása egy átadott rajban, egy elénekelt dicséretben vagy éppen – ahogyan ez az idei évkezdő családok napon történt – a templomkertben talált és ajándékba adott festett kavicsokban is megjelenhet.

A kő különleges szimbólum; nem véletlen, hogy augusztus végi gyülekezeti napunk és tanévkezdő istentiszteletünk is erre „épült”. Annyiféle kavicsot, követ láthatunk a környezetünkben: van éles, kerekded, sima, durva, kicsi, nagy, nehéz, könnyű. Lehet házat, utat, alapot építeni belőlük, kacsázhatunk a vízen, vagy éppen napba nézhetünk egy kristálykővön keresztül. Annyi célja lehet életünknek. Egy biztos: a sokszínűség, sokféleségünk ellenére szilárd alapot építhetünk köveinkből.

A kő emlékezni is megtanít: az ősökre, elődökre. Korokat, idöket összekötte építhetünk. Ha lassan is, de ez történik a kis borsodi közösségekben: 1954-ben volt utoljára annyi keresztelő a gyülekezetben, mint 2014-ben... Dávid és Góliát – gyülekezeti tagok által megzenésített és eljátszott – története talán ezért is válhat hitvallássá: a kicsiny is lehet erős, ha a hite az, és a kövek bizony reményt adhatnak, az újra-újja építkezés reményét.

■ BUDAY BARNABÁS

In memoriam Molnár Jenő

(1936–2014)

Molnár Jenő Ferenc 1936. február 24-én született Alsóságon. Gyermekéveit is ott töltötte. Vallásos nevelésben részesült öccsével együtt, szülei a munka öröme, kitartásra, szorgalomra nevelték őket. A család később Celldömölkre költözött, Molnár Jenő ott végezte el a gimnáziumot. Érettségi után egy évet a helyi vasútnál dolgozott raktárosként.

Teológiai tanulmányait az 1956–1961 közötti zűrzavaros években végezte Budapesten, „forradalmi lelkületben”.

Nagysimonyiban **Tekus Ottó** esperesi káplánjaként kezdte meg szolgálatát 1961-ben, majd az új esperes, **Szabó Lajos** mellé került Kissomlyóra.

1962-ben kötött házasságot **Németh Lenkével**, 1965-ben született leányuk, **Csilla**.

Molnár Jenő 1963-ban került Óriszentpéterre, ahol egy évtizeden

át parókus lelkészként végezte szolgálatát. Óriszentpéter, Bajánsenye, Kercaszomor és Belső-Órség (Magyarszombatfa, Velemér, Gödörháza) gyülekezeteinek gondozását sokszor nehéz körülmények között – autóján nemegyszer gyalogszerrel vagy autóbusszal – kellett megoldania. Komoly ökumenikus kapcsolatokat épített ki a helyi testvéregyházakkal.

1973-ban a Szentgotthárdi Evangélikus Egyházközséget Óriszentpéterhez csatolták, így – a szentgotthárdi parókia felújítása után – Molnár Jenőék Szentgotthárdra költöztek, ahol huszonnégy éven keresztül végezte szórványgyülekezeti szolgálatát.

A gyülekezet pásztorolása mellett sok-sok felújítási munkálatot irányított a helyi és órségi épületek rendbetétele, állagmegóvása érdekében. A hazája és szűkebb pátriája iránti odaadás és szeretet mindig jelentős szerepet játszott az életében. Szentgotthárdon testületi tagként is kivette részét a város, illetve lakosainak érdekképviseletében.

Több mint harminc éven keresztül küzdött szívproblémákkal, ezért 1997-ben nyugdíjba vonult. Nyugdíjas éveit alatt egészségi állapota fokozatosan tovább romlott. Teremtő Atyánk 2014. augusztus 23-án szólította magához.

■ KOLLERNÉ LOÓS ZSUZSANNA

GYÁSZJELENTÉS

A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház vezetősége tudatja, hogy az élet és halál Ura szeptember 6-án, 52 éves korában, huszonkét év lelkészi szolgálat után magához hívta **Székely Levente** testvérünket. Szolgatársunktól szeptember 10-én, szerdán 15 órakor gyászistentisztelet keretében vetünk búcsút a tatrangi evangélikus templomban.

„Kit küldjek el?”

Kunos Jenő (1914–1994) emlékezete

Kunos Jenő 1914. február 16-án született Győrben. Ha kicsit megkésve is, de illő megemlékeznünk róla a századik évfordulón.

Kunos Jenő a gimnázium elvégzése után Sopronban, az evangélikus teológián szerzett lelkészdiplomát. Kiváló tanulmányi eredményéért elnyert egy finnországi ösztöndíjat. Helsinkiben a Misszió Múzeum kápolnájában **dr. Paunu**, a Finn Misszió Társaság igazgatója ígértetésében arról beszélt, hogy égető szükség van a külföldi missziói munkában férfiakra. Ézsaiás (6,8) igéje – „Kit küldjek el? Ki megy el követségünkben?” – Kunos Jenő szívéhez szökött. „Sok éjszakán át alázatosan imádkoztam: »Küldj engem, Uram, ha ez a te akaratom!» – írta könyvében. Finnországban kapott missziói elhívása után hazajöve jelentkezett a Magyarországi Ágostai Hitvallású Evangélikus Külföldi Misszió Egyesületnél missziói szolgálatra.

Az egyesület megalakulásának harmincadik évfordulóján, 1939. február 2-án Budapesten az Üllői úti evangélikus templomban **D. Kapi Béla** püspök szolgálatával felavatta és Kínába küldte Jézus Krisztus evangéliumának hirdetésére. Így Kunos Jenő lett a Magyarországi Evangélikus Egyház első hivatalosan külföldi misszióba küldött munkása, vállalva a kiküldetéssel járó költségeket s a havi ötvendolláros fizetést.

Felemelő és izgalmas olvasmány, hogy hogyan végezte szolgálatát egy

magyar evangélikus lelkész a hazájától távol, Kínában 1939–1948 között feleségével együtt, ahol akkor a kínai–japán háború dúlt. A háború miatt 1941-től megszünt Magyarországgal minden kapcsolatot. Kínából a külföldi misszionáriusok nagy részét kiutasították, Kunosék maradhattak. Neki és feleségének át kellett venniük a kiutasított misszionáriusok munkaterületét. Így lett a sekoui teológia tanára, majd huszonegy település misszionáriusa.

Közben négy gyermekük született Kínában, akiket azonban magyar állampolgárokként jegyeztettek be. Nyolcvévi szolgálat után szabadságra mehettek. A kínai hivatalok adminisztrációs problémákra hivatkozva azonban nem tették lehetővé, hogy a család Európába, majd Magyarországra utazhasson. A Lutheránus Világszövetség ösztöndíjának segítségével ezért Amerikába utaztak egy évre. Tervük az volt, hogy onnan térnek haza, Magyarországra. Az akkori magyar vezetés azonban ezt megakadályozta. Így – mivel Kínába sem utazhattak vissza – Amerikában maradtak.

Kunos Jenő először magyar, később angol és finn nyelvű gyülekezetek lelkésze, majd esperese, utóbb missziói felelőse lett. Élete végéig négy nyelven hirdette az evangéliumot: magyarul, finnül, kínaiul és angolul.

1984-ben, a budapesti evangélikus világyűlés idején sikerült felvennie a

kapcsolatot magyar evangélikus hívekkel s az egyházzal.

E megújult kapcsolatból sok áldás származott. Az egyik, hogy az Evangélikus Missziói Egyesület 1991-ben újrászerveződött. A másik, hogy az egyesület kérésére megírta önéletrajzát, mely 1995-ben jelent meg angolul, 372 oldalon. A könyv jó néhány fejezete tananyag lehetne egy missziói iskolában. Külön élmény olvasni a Finn Misszió Társaság igazgatójának friss tudósítását arról, hogy a kínai Hunan tartományban hatvan évvel azelőtt hirdetett evangélium milyen bőséges termést hozott az 1990-es évek kínai ébredéseinek idején. Az utóbbi években sok tízezerrel nőtt az evangélikus hívek száma, a bibliát a kínaiak – minden nehézség ellenére is – sok millió példányszámban vásárolják évente.

Kunos Jenő 1994-ben hunyt el Floridában. Az emlékezés még időszzerű, de a címben felvetett kérdés – égető!

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

HÍRDETÉSEK

Egyházak közös zenei áhítata

Az Ars Sacra Alapítvány tisztelettel meghívja szeptember 21-én, vasárnap 15 órára egyházak közös zenei áhítatára: „Ne azt keressük, ami elválaszt, hanem azt, ami összeköt.” (XXIII. János pápa) A közös zenei ünnepen a zsidó, a katolikus, az evangélikus és a református egyházi zene képviselői a közös ősi, szent szövegre írt zsolnárokból adnak elő. Köszöntőt mond **Snell György**, a Szent István-bazilika plébánosa. A zenei áhítat után a bazilika előtt körtáncra hívjuk! Helyszín: Szent István-bazilika, 1051 Budapest, Szent István tér.

Egy óra Weöres Sándor költészetének bővületében

Az Ars Sacra Alapítvány tisztelettel meghívja szeptember 24-én, szerdán 19 órára **Fabiny Tamás** evangélikus püspök és **Gryllus Dániel** muzsikussal **Szolga csak egy van, az Isten** című előadására. Egy óra **Weöres Sándor** költészetének bővületében. Helyszín: Barabás-villa, 1122 Budapest, Városmajor u. 44. A részvételhez előzetes bejelentkezés szükséges az ars-sacra.hu oldalon.

Istentiszteleti rend • 2014. szeptember 14.

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 10,23–37; 1Móz 4,1–16a. Textus: Jak 2,14–17(18–24) Énekek: 455., 473.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (úrv., tanévnyitó családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovzky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (asztali beszélgetések) Smidélus Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) Pelikán András; de. 11. (úrv., tanévnyitó) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2.** (katolikus templom) de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., tanévnyitó) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsavél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (tanévnyitó családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (gyermek-istentisztelet) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (tanévnyitó családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre–Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Herzog Csaba; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.

Összeállította: BALLA MÁRIA

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Segítség, kígyó!

► Szinte nincs is ember, aki ne rettegne a kígyóktól, sokszor még az ártalmatlan sikkók is áldozatul esnek ennek a félelemnek. Persze a Magyarországon előforduló rákosi vipera elsősorban élőhelyeinek a visszatorzulása miatt került a veszélyeztetett fajok közé. 1974 óta védett, 1988 óta fokozottan védett, 1992-től pedig természetvédelmi szempontból a legkiemeltebb kategóriába tartozik, természetvédelmi értéke egymillió forint. Immár hagyomány, hogy minden évben szeptember első szombatja a rákosi vipera napja.

A rákosi vipera a sztyeppmaradványok lakója. Mai állományai a nedves és száraz gyeptípusok alkotta réteken, legelőkön maradtak fenn, ahol az élőhely változatos mikroklimát és gazdag táplálékbázist biztosít. A téli időszakban a dombhátságban lévő rágszálójáratokba húzódik, ahol hibernált állapotban vészeli át a hideg napokat. Tavasszal, a nászidőszakban a hímek különösen sokat mozognak, ilyenkor a legvalószínűbb, hogy megpillantjuk őket, mert egyébként rejtőzködő életmódjuk miatt erre kicsi az esély. A nőtények nyár végén, szeptember elején fialnak, általában 6–14 eleven utódot hoznak a világra, amelyek 12–16 cm hosszúak, és alig két gramm a súlyuk. Három-négy éves korukra válnak ivaréretté. Az eddigi legnagyobb terméző hím 47 cm, a legnagyobb nőtény 60 cm volt. A fiatal egyedek elsősorban sáskákkal, szöcskével, tücskökkel táplálkoznak, a felnőtt példányok gyíkokkal, madárfiókákkal és rágszálóivadékokkal egészítik ki étrendjüket.

A rákosi vipera története 1892-ben kezdődött a Királyi Magyar Természettudományi Társulat Állattani Szakosztályának ötödik értekezletén, ahol Herman Ottó a keresztes vipera elterjedéséről tartott előadást, és bemutatott két viperát, amelyeket Rákoson fogott. A két állat felkeltette Méhely Lajosnak, a kor kiemelkedő zoológusának érdeklődését, aki úgy találta, hogy a bemutatott két vi-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

pera különbözik a keresztes viperától, s a rákosi vipera (*Vipera berus var. Rakosiensis*) elnevezéssel írta le őket. Később, politikai okokból – tekintettel Rákosi Mátyásra – az állat nevét parlagi viperára változtatták, ami félrevezető elnevezés, hiszen élőhelyei elsősorban nem a parlagföldek. Érdekes, hogy a Duna–Tisza közén a néprajv homoki viperaként ismeri ezt a kígyót.

■ S. A.

Föld alatti túra a Pál-völgyi-barlangban

A fővárosi Pál-völgyi-barlangot alkotó kőzetek negyvenmillió esztendeje keletkeztek az akkor még tenger borította tájon. A hegységképző erő hatására a mészkő kiemelkedett, a süllyedés-felemelkedés folyamata többször ismétlődött, a létrejövő törérendszer hasadékein pedig hévizek áramlottak a felszín irányába.

A barlangot ezek a meleg vizes források alakították ki: szépségét függő és álló cseppkövei fokozzák. Kőzetalakzatai és pazar cseppkövei valóságos mesevilágba repítik a látogatókat. Az Állatkert formái különféle vadakra és rovarokra emlékeztetnek; a Boszorkánykonyhánál azt várjuk, mikor repül el felettünk seprűjén a vasorrú bába; a Színházterem természet alkotta díszletei minden teátrumnál szebbek; a

Tyúklétra megmászása fokozza föld alatti kirándulásunk izgalmait; Meseországban Hófehérke és a hét törpe kővé dermedt figuráival találkozhatunk.

Az 1904-ben egy elveszett birkát követve felfedezett, teljes hosszát tekintve harminc kilométeres föld alatti járat hazánk leghosszabb barlangja. Hozzáteve, hogy kiépített, a nagyközönség által látogatható része ennél jóval rövidebb, megközelítőleg ötszáz méteres.

A körülbelül egyórás, tiszta, pollenmentes levegőjű föld alatti túrára kész látogatók a fenntartó Duna-Ipoly Nemzeti Park honlapján (<http://www.dinpi.hu/palvolgyibarlang>) találják meg a barlanggal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat.

■ REZSABEK NÁNDOR

EVÉL & LEVÉL

Augusztusi visszapillantó

Az elmúlt nyár a két évneként esedékes testvér-gyülekezeti találkozó szervezésével telt a gyülekezetünkben. Csepelen volt a sor, hogy fogadjon a finnországi és erdélyi gyülekezetek képviselőit Helsinkiből, Juankoskiból és Bácsfaluból. E sorok írója hármas minőségben készülődött az augusztusi kihívásra: vendéglátó lelkészneként, a gyülekezet tolmácsaként és kisgyerekes anyukaként egyaránt helyt kellett állnia: tudtuk, másfél éves kislányunk nem hagyható másra az ötnapos találkozó idejére. Sokat segített, hogy fiatal felügyelőnk és a gyülekezet asszonyai is magukra vállalták a programszervezés és az étkeztetés gondját-baját. Az idei testvér-gyülekezeti találkozó egészen különlegesnek bizonyult.

A csepeli és bácsfalusi gyülekezetben már többször történt lelkészváltás a közel harmincéves együttműködés alatt. Azok a lelkészek, akik finn részről voltak a barátság plántálói, tavaly mentek nyugdíjba. Most mégis valamennyien eljöttek! Az egykori Alppila és Juankoski presbitériuma felkérte az idős *Maija-Leena Virtanen*, *Heikki Ahonent* és *Hannu Komulaint*, hogy kíséreljék el frissen beiktatott utódaikat, így segítve a stafétaváltást. Ennek a bölcs döntésnek és a Facebook-os ismerkedésnek köszönhető, hogy az új lelkészeket ismerősként üdvözölhettük. Megható volt a „nagy öregek” találkozója és nyilvánvaló búcsúja a kilencvenkét esztendő *Pethe István* csepeli otthonában.

A csepeliek kapcsolatteremtő lelkésze, *Mezősi György* már rég nincs köztünk, de eljött az özvegye, *Ágota*. A vasárnap esti istentiszteleten pedig Bácsfalu egykori lelkésze, *Veress Károly* is hallgatta a fiatal utód, *Barcsa István* prédikációját. A megható momentumok sora ezzel még nem ért véget. A tihanyi kiránduláson Heikki Ahonen harminckilenc év elmúltával találkozhatott régi barátjával, *Domonkossal*, aki bencés szerzetes. Az apátságban ő kalauzolt minket. Még a hetvenes években ismerkedtek meg, amikor Heikki Ahonen Magyarországon tartózkodott ösztöndíjasként.

Természetesen Csepelt is bemutattuk vendégeinknek, és kiváltképp finn testvéreink számára volt érdekes a kerületi felekezeteknél tett látogatás. A római katolikus, görögkatolikus, református és baptista lelkészek nagy szeretettel fogadták a távoli vendégeket.

Jóleső érzés, hogy a régi barátságok tovább erősödtek, a fiatalabbakkal pedig újjak születtek. Gyülekezeti, hitbéli és kulturális tapasztalatcsere volt ez a hét sokak számára. „Hány alkalmazottja van a csepeli gyülekezetnek?” – kérdezte valamelyik finn vendég, mire mosolyogva válaszoltuk, hogy egy: a lelkész. Meglepi ez sok finn számára, hisz náluk többnyire természetes, hogy van fizetett kántor, gondnok, adminisztratív személyzet, gyermek- és ifjúsági munkás, idősgondozó.

Bevált szokás, hogy a gyülekezetek lelkészei külön is értekeznek a testvér-gyülekezeti kapcsolat jövőjéről, lehetőségeiről, így az ilyen szervezeti kérdések is napirendre kerülhetnek. A búcsúzás napján jó volt látni vendégeink meghatottságát, őszinte háláját, bizakodó készülődését a 2016-os finnországi találkozóra.

Istennek legyen hála a tartalmas, gazdagító napokért!

■ ZÓLYOMINÉ KOVÁCS ILDIKÓ (Budapest-Csepel)

Püspökök üléseztek

► A Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének székházában tartották harmadik idei találkozójukat a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsának tagjai, valamint a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei.

A lelkészi vezetők áttekintették egyházaik együttműködésének és az egyház-állam kapcsolatának aktuális kérdéseit. Megbeszélésükön aggo-

évfordulójának apropóján – megemlékeztek az emberiség egyik legvéresebb, az európai civilizáció kudarcát jelentő háborújában megnyomorított és megtört családokról, közösségekről és népekről, nemzetekről is. Szomorúan állapították meg, hogy az egész kontinentst – és benne különösen is Kelet-Közép-Európát – felforgató háború mind a mai napig érezhető, súlyos következményekkel járó konfliktusok kiindulópontja lett. Az egyházak felismerték, hogy különleges felelősséget hordoznak a békeség megteremtésében és az első világháború okozta sebek gyógyításában.

dalommal osztották meg egymással az Ukrajnában zajló háborús helyzettel kapcsolatos értesüléseiket. A magyarországi egyházak – szoros kapcsolatban a kárpátaljai egyházakkal – keresik a rászoruló családok, idősök és közösségek támogatásának lehetőségét, és a maguk eszközeivel mindent megtesznek a megbékélés munkálásáért.

A tanácskozás résztvevői – az első világháború kitorése századik

Az idén megjelent protestáns videó új fordítású Biblia bemutatása alkalmával felmerült egy ökumenikus, közös bibliafordítás elkészítésének a lehetősége. A múlt szerdai tanácskozáson a püspökök elhatározták, hogy az egyes felekezetek szakértőinek, bibliatudósainak részvételével ökumenikus biblikus konferenciát szerveznek.

■ KISS TAMÁS felvétele
Forrás: Evangélikus.hu

HÍREK, HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Honlapnyitós évnyitó Pesterzsébeten

Megújul a pesterzsébeti evangélikus gyülekezet honlapja (pegy.hu), melyet az évnyitón, szeptember 14-én mutatnak be a 10 órakor kezdődő istentiszteleten.

Előadás a budakeszi Protestáns Körben

Szeptember 18-án, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) *Szarajevó és következményei* címmel tart előadást az I. világháború kitörésének századik évfordulója kapcsán dr. Szakály Sándor történész, a Veritas Történetkutató Intézet főigazgatója. Szeretettel várunk minden érdeklődőt.

Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadjuk.

Meghívó lelkésziktatásra

Szeretettel hívom a száki, szendi és vértsekthelyi testvérek nevében szeptember 28-án, vasárnap 16 órára a szendi evangélikus templomba, ahol *Szarka István* fejér-komáromi egyházmegyei esperes beiktat a Szák–Szendi Tár-sult Evangélikus Egyházközség parókus lelkései hivatalába. Igét hirdet *Szemerei János* nyugati (dunántúli) egyházkerületi püspök. Az alkalom után szeretetvendégségre várjuk.

SZÉLL ÉVA ANNA lelképásztor

Pedagóguskonferencia Pápán

„Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt...” (Mt 10,32)

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület 14. pedagóguskonferenciáját rendezi október 3–4-én Pápán, a Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskolában. Részletes program és jelentkezési lap az iskola honlapján érhető el: gyuratz.lutheran.hu

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 14.)

Mert az egész törvény ebben az egy igében teljeseedik be: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” Gal 5,14 (Jer 7,4–5; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 39) Lehet-e az isteni törvényt rövid tömondatban summázni? Az írástudók egykor 365 tilalmat és 248 pozitív parancsot említettek. Ezt felsorolni sem gyerekjáték, betartani pedig reménytelen erőlködés. A Szentírás mégis ad megoldókulcsot. Az *Ószövetség* (3Móz 19,18b), Jézus (Lk 10,27) és Pál apostol egybehangzóan biztat az Isten és embertársaink iránti szeretetre. Isten lényének lényege a szeretet. Egyszerűtől Fiában jött közel kegyelme. Ő teremt újjá bennünket úgy, hogy alapmagatartásunk lesz a szeretet. Megérezhetik-e a velünk találkozók a krisztusi szeretetet?

Hétfő (szeptember 15.)

Ez az a nap, amelyet az Úr elrendelt, vigadozzunk és örüljünk ezen! Zsolt 118,24 (2Kor 6,2; 5Móz 15,1–11; 2Krn 7,11–22) Erre a hétre hogyan indultunk? Éltünk-e az Istentől rendelt ünnepnap áldásával, a lelki felüdülés lehetőségével? Az Úrral és népével való közösség megvidámít, örömet ad, felel. A megszentelt vasárnap egész hetünket megszenteli, beragyogja. Segítség, Uram, hogy ne feledjem, mire figyelmeztetett, milyen utat mutatott szavad! Szentlelked vezetését kérem, hogy naponta igéd fölé hajoljak, s eléd vigyem embertársaimat imádságban. Ez az igazi öröm forrása.

Kedd (szeptember 16.)

Ne mondd ki hiába Istenednek, az Úrnak a nevét, mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül, ha valaki hiába mondja ki a nevét! 2Móz 20,7 (Mt 6,9; Ám 5,4–15; 2Krn 9,1–12) Neked nem mindegy, hogyan beszélek? A mai szóhasználatba belefér durvaság, trágárság, istenkáromlás. Isten jó, életvédő korlátokat szab még a szónak is. Korzenszky Richárd bencés perjel írja: „Meg kell tanulni jó szót szólni. Tartás nélkül, az élet tisztelete nélkül csak üres halandzsza minden beszéd.” A Mindenható akaratát semmi be nem életveszélyes. Ne provokáld ki Isten büntetését, válassz az életet és áldást! Szent nevének tisztelete nyomán öröm és békeség fakad. „Miatyánk ki vagy a mennyekben, / harcokban, bűnökben, szennyekben, / rád tekint árva világod: / a te neved megszenteltesse, / a te legszebb neved: Békeség!” (Babits Mihály: Miatyánk)

Szerda (szeptember 17.)

Ezért tehát a lankadt kezeket és a megroskadt térdeket erősítsétek meg, és egyenes ösvényen járjatok. Zsid 12,12–13 (1Móz 21,17–18; 5Móz 24,10–15/17–22; 2Krn 10,1–19) Megrendítő az emberi szenvedés, megfogyatkozó erő. Nem könnyű, mikor magunk is átéljük. Még fájóbb érezni hitünk, szeretetünk, reménységünk elerőtlenedését. Már-már Isten kegyelme felől kétségkedünk csüggedten. A közösség, gyülekezet, család intése, támogatása igazi áldás. Hála legyen minden felelős szeretetből fakadó figyelmeztetésért, mely megóv az eleséstől. A bátorító szó tekintetünket Jézusra, hitünk szerzőjére és beteljesítőjére irányítja.

Csütörtök (szeptember 18.)

Az igaz megérti a nincstelenség ügyét. Péld 29,7 (Róm 15,1; ApCsel 4,32–37; 2Krn 12,1–16) Sokszor hiányzik belőlünk a megértés. Értetlenkedünk Isten akaratával szemben, de még egymás öröme és gondja iránt is közömbösek vagyunk. Bővében vagyunk sommás előítéleteknek, ha a szegényekről van szó. Az apostoli korban készséggel segítette egymást a keresztény közösség. Minden a szívben kezdődik. Jézus Krisztus önzésből önzetlenségre vezet. Együttérzéssel keresni kell és meg lehet találni a ki vezető utat. Bátran imádkozhatunk a döntéshozókért, hogy az ínségben, nélkülözésben élők ne feledkezzenek meg. Példát kaptunk az áldozatkész szeretetről az igaz Jézusban. Ő indít irgalomra, akár lemondásra is kész életre.

Péntek (szeptember 19.)

Akkor kinyílnak a vakok szemei, és megnyílnak a süketek fülei. Ézs 35,5 (Mt 9,29–30; Mt 26,47–50/55–56; 2Krn 18,1–27) Jézus jelenlétében drága ígéretek teljesedtek be, csodák történtek. Gyógyulást nyerhettek vakok, süketek, még az öt elfogó főpapi szolga is. Jézus ma sem télen. Megígérte, hogy velünk lesz minden napon a világ végéig. Van hatalma arra, hogy a mi szemünk is kinyíljon. Megrendülve látjuk őt. Értünk indul megmentőként a keresztre. Nem angyseregnek védelmét kéri. Nekünk, bűn és halál fenyegetése alatt roskadóknak nyújt oltalmat végtelen szeretettel. Megnyílik fülünk, boldogan halljuk jóságos szavát, s eljut hozzánk a segítség-re szoruló hangja is.

Szombat (szeptember 20.)

Az Úr pedig irányítsa szíveteket az Isten szeretetére és a Krisztus állhatatosságára. 2Thess 3,5 (Ézs 49,23b; Júd 1–2.20–25; 2Krn 18,28–19,3) A földi irányítók munkája nélkül elképzelhetetlen a légi közlekedés. Égi irányításra van szüksége szívünknek ahhoz, hogy Istent mindennél jobban féljünk, szeressük, benne bízzunk. Mielőtt bármit tettünk volna, Isten elkészítette Fia által az údvösség útját. Isten jóságára legyen válasz szeretetünk. Jézus kereszthalál tartó engedelmségéből meríthetünk erőt, s lehetünk hűséges, megbízható tanítványok.

■ DEMÉNÉ SMIDÉLIUSZ KATALIN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 14-étől 21-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>7.20 / Duna Tv <i>A Lélek erejével – konfirmáció Kalotaszegen</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i></p> <p>12.40 / Duna Tv <i>Gázolás (magyar játékfilm, 1955) (103')</i></p> <p>21.20 / Duna World <i>Gasztroangyal Tokaj</i></p> <p>21.30 / Duna Tv <i>Topáz (amerikai játékfilm, 1969) (120')</i></p> <p>0.45 / Duna World <i>Szentföldi szent helyek üzenete (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>Jézus Názárete</p> <p>1.10 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok Tökécski László műsora</i></p>	<p>8.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Ünnep</i></p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>Régi zenei napok, 2014</i></p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonalások</i></p> <p>Melocco Miklós Kossuth-díjas szobrászművész</p> <p>16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Egyházi blokk (credoradio.hu)</i></p> <p>16.00 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i></p> <p>22.35 / Duna Tv <i>Belépési nyilatkozat (magyar dokumentumfilm-sorozat)</i></p> <p>0.25 / Duna Tv <i>W. A. Mozart: Kis éji zene</i></p>	<p>5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>15.40 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra</i></p> <p>A Clunyi Múzeum</p> <p>18.20 / Pax Tv <i>Luther és a zsidók</i></p> <p>Textus–kontextus–paratextus</p> <p>20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i></p> <p>Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész</p> <p>21.25 / Duna World <i>Rejtett hiba (magyar dokumentumfilm)</i></p> <p>22.45 / M1 <i>És a levelek lehullottak (magyar dokumentumfilm)</i></p>	<p>9.10 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i></p> <p>Fürdők a félhold alatt</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bíztunk eleitől fogva...”</i></p> <p>A református egyház félórása</p> <p>15.30 / Duna Tv <i>Büszkeségeink, a hungarikumok (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>Matyó népművészet</p> <p>20.00 / Duna World <i>Hogy volt?!</i></p> <p>Sinkovits Imre</p> <p>21.00 / Duna World <i>MR2 Akusztik</i></p> <p>Compact Disco</p> <p>23.00 / Pax Tv <i>A titkok nyitja</i></p> <p>Evangélikus kerületi missziói nap Dabason</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló (credoradio.hu)</i></p> <p>14.10 / Pax Tv <i>Sztehlo Gábor zsidómentő munkája a vészkarokban</i></p> <p>15.30 / Duna Tv <i>Szép, szőke szerelmünk, a Tisza (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>Öt híd között</p> <p>16.10 / Pax Tv <i>Evangélikus és zsidó társas élet a XIX. században</i></p> <p>17.30 / Duna World <i>Tanyaálmodók (magyar dokumentumfilm)</i></p> <p>21.35 / Duna Tv <i>Üvegtigris 1. (magyar játékfilm, 2001) (104')</i></p> <p>22.35 / M1 <i>Barangolások öt kontinensen Gereben Ágnes műsora</i></p>	<p>10.30 / Pax Tv <i>Halld meg a hívást!</i></p> <p>Takács János evangélikus lelkész portréja</p> <p>11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)</p> <p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó az acsai evangélikus templomból</i></p> <p>19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i></p> <p>20.40 / Pax Tv <i>Életévszakok</i></p> <p>Scholz László nyugalmazott evangélikus lelkész portréja</p> <p>22.15 / Duna World <i>Szabadság tér '89</i></p> <p>23.00 / Duna Tv <i>Szent Lőrinc éjszakája (olasz játékfilm, 1981) (102')</i></p>	<p>6.45 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>7.15 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>A Luther-rajzfilm kulisszatitkai</p> <p>9.15 / Duna Tv <i>Hagyaték</i></p> <p>A teljesség felé – Weöres Sándor hagyatéka</p> <p>10.45 / Duna Tv <i>Hatholdas rózsakert (magyar játékfilm, 1978) (70')</i></p> <p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a kölcsai evangélikus templomból</i></p> <p>13.00 / Duna World <i>Magyar klasszikusok új köntösben</i></p> <p>Takaró Mihály műsora</p> <p>18.00 / Duna World <i>Táncvarázs</i></p> <p>Savaria nemzetközi táncverseny</p>	<p>7.45 / Duna Tv <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i></p> <p>14.35 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz Pálferi útjai</i></p> <p>21.15 / Duna World <i>Gasztroangyal Pilis</i></p> <p>22.15 / Duna World <i>On the Spot (dokumentumműsor)</i></p> <p>Diktátorok gyermekei</p> <p>22.45 / Duna Tv <i>Szimfonik Live Kolozsvaron (koncertfilm)</i></p> <p>0.40 / Duna World <i>Szentföldi szent helyek üzenete (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i></p> <p>Názáret</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkárság (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamamtam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratosokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámra szánt kéziratosokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratosokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

